

Věstník MŽP 10/01

REZORTNÍ PŘEDPISY

[9. Dodatek č. 4 K Přílohám I Směrnice Ministerstva životního prostředí o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí ČR platným od 1.6.2000](#)

[10. Dodatek č. 6 K Přílohám I Směrnice Ministerstva životního prostředí o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí ČR platným od 1.6.2000](#)

Metodické pokyny a návody

[9. Metodický pokyn odboru environmentálních rizik Ministerstva životního prostředí rozsahu a způsobu zpracování bezpečnostní zprávy podle zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií](#)

SDĚLENÍ

[29. Sdělení sekretariátu rozkladové komise o výkladech právních předpisů, přijatých výkladovou komisí ministra životního prostředí](#)

[30. Sdělení odboru legislativního Ministerstva životního prostředí Zhodnocení dopadu zákona č. 253/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby a o změně zákona č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, na zvláště chráněná území ve státním vlastnictví](#)

REZORTNÍ PŘEDPISY

9.

Dodatek č. 4

K Přílohám I Směrnice Ministerstva životního prostředí o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí ČR platným od 1. 6. 2000

1) Dodatek k Příloze č. I.1 „Specifikace opatření, na která bude Státní fond životního prostředí ČR přijímat žádosti”

Vypouští se stávající znění programu „4.3. Program na zpracování koncepcí nakládání s odpady” a nahrazuje následujícím zněním:

4.3 Program na zpracování koncepcí hospodaření s odpady

Cílem programu je zpracování krajských koncepcí hospodaření s odpady v jednotlivých krajích dle nově vzniklého členění České republiky platného od 1.1.2000. Koncepce budou zpracovány dle jednotné metodiky vydané Ministerstvem životního prostředí pod vedením Českého ekologického ústavu a musí být v souladu se Státní politikou životního prostředí a vyjádřením rady kraje.

2) Dodatky k Příloze č. 1.2 „Zásady pro poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí ČR”

A) V článku I, odstavec 9., se stávající vymezení žadatelů typu A vypouští a nahrazuje následujícím vymezením:

- A – obecně prospěšné organizace (zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění zákonů, v platném znění)
 - nadace a nadační fondy (zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění zákonů, v platném znění)
- obce a samosprávné celky (kraje)
- občanská sdružení (zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů) a církve
- dobrovolné svazky obcí ((dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění))
 - právnické osoby založené nebo zřízené obcemi nebo kraji (příspěvkové organizace a organizační složky)
 - organizační složky státu mohou použít nerozpočtované prostředky poskytnuté jinou formou než jsou dary od tuzemských právnických osob pouze v případě, že jsou určeny na reprodukci majetku.

Poznámka: Přímé financování činnosti státních příspěvkových organizací formou dotace nebo příspěvku ze státního fondu zákon č. 218/2000 Sb. neumožňuje.

B) Do článku I se doplňuje nový odstavec 10. s následujícím zněním:

10. Při hodnocení žádosti o podporu Fond posoudí, zda se jedná o poskytnutí podpory podle zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře, v platném znění. Výsledek posouzení uvede v podkladech pro jednání Rady Fondu a pro rozhodnutí ministra. V případě, že je nutno vést řízení o povolení výjimky s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, upozorní na tuto skutečnost poskytovatele podpory – Ministerstvo životního prostředí, které dá podmět k řízení. Doba potřebná k řízení o povolení výjimky se nezapočítává do lhůty stanovené v článku 4, odstavec /2/ Směrnice Ministerstva životního prostředí.

C) V článku II

v odst. „1. Přímé finanční podpory”, se v tabulce „1.A. Přímé finanční podpory” u programu 2.7.1. vypouští typ žadatele P,

a) v odst. „1.2. Podpora formou půjčky, se v tabulce „1.2.2. Podnikatelské subjekty” vypouští program 2.7.1. bez náhrady

3) Dodatky k Příloze č. 1.5 „Postup a nezbytné doklady, které jsou předkládány jako příloha k žádosti o podporu ze Státního fondu životního prostředí ČR”

A) V části „Nezbytné doklady, které jsou požadovány jako příloha k Formuláři žádosti pro vyhodnocení žádosti” se doplňuje další odrážka:

- **Stanovisko místně příslušného krajského úřadu (příp. Magistrátu hl. m. Prahy) z hlediska potřeb životního prostředí a územního rozvoje**

B) Za část „Doklady, které jsou požadovány pro uzavření písemné smlouvy o poskytnutí podpory” se doplňuje další část

Nezbytné doklady, které jsou požadovány jako příloha k Formuláři závěrečného vyhodnocení akce (ZVA), jsou následující:

- **Soupis faktur včetně jejich věcné náplně**, kopie příslušných faktur a odpovídajících bankovních výpisů, popř. účetní doklady
- **Protokol o předání staveniště**, příp. výpis ze stavebního deníku
- **Protokol o předání a převzetí dokončené stavby**, příp. výpis ze stavebního deníku nebo doklad o dokončení vyplývající z podmínek SOD
- **Doklad o uvedení stavby do trvalého provozu** ve smyslu stavebního řízení, u programu 3.1. vyjádření orgánu státní správy
- **Stanovisko České inspekce životního prostředí k dokončené akci**, pokud se jedná o plošnou plynofikaci doložit počet objektů, u kterých byla k termínu ve smlouvě provedena změna vytápění z tuhých paliv na plyn, potvrzením plynárenského podniku o počtu přihlášek k odběru (% z počtu objektů předpokládaných k napojení).
- **Stanovisko projektanta k dokončené stavbě**, u programu 3.1. stanovisko k realizaci akce dle projektu
- **Vyhodnocení zkušebního provozu** jako podklad k prokázání ekologických efektů
- **Čestné prohlášení žadatele**, že po celou dobu realizace akce nebyl plátcem DPH
- **U akcí plošné plynofikace**, je třeba doložit smlouvu s plynárenským podnikem o provozování nebo pronájmu vybudovaného zařízení s platností 10 let po předložení řádného ZVA
- **U akcí z programu „Péče o přírodní prostředí, ochrana a využívání přírodních zdrojů”** je třeba doložit vyjádření Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, správy Chráněné krajinné oblasti ČR a správy Národních parků ČR, odboru výkonu státní správy Ministerstva životního prostředí

U opatření, která nemají charakter stavby, stanoví rozsah nezbytných dokladů Fond (např. vyjádření orgánu státní správy). U jednotlivých programů je Fond oprávněn stanovit další požadavky na doložení údajů.

4) Společné ustanovení

Tento doklad nabývá účinnosti dnem 1. 9. 2001. Žádosti registrované Fondem před nabytím účinnosti dodatku budou vyřízeny podle dosavadní právní úpravy, pokud by však vyřízení takové žádosti podle tohoto dodatku představovalo pro žadatele příznivější podmínky poskytnutí podpory, je přípustné vyřízené již podle dodatku.

V Praze dne 29. 8. 2001

RNDr. Miloš Kužvart, v.r.
ministr životního prostředí

Dodatek č. 6

K Přílohám I Směrnice Ministerstva životního prostředí o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí ČR platným od 1. 6. 2000

1) Dodatek k seznamu „Přílohy“: v úvodních ustanoveních Příloh I

Do seznamu „Přílohy“: na konci úvodních ustanovení Příloh I Směrnice MŽP o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí České republiky (dále jen SFŽP ČR) platným od 1. 6. 2000 se doplňuje položka „Příloha č. I.12: Podpora opatření souvisejících s výskytem nemoci BSE v ČR“.

2) Dodatek k Příloze č. I.1 „Specifikace opatření, na která bude SFŽP ČR přijímat žádosti“

Zavádí se nový oddíl programů „7. Podpora opatření souvisejících s výskytem nemoci BSE v ČR a dále program

7.1 Program na zneškodnění rizikového materiálu živočišného původu

Cílem programu je podpora opatření souvisejících s prokázaným onemocněním nebezpečnou nákazou spongiformní encefalopatií skotu (BSE) v České republice.

Podpora se týká výlučně některých činností spojených s plněním mimořádných veterinárních opatření nařízených individuálně určeným fyzickým a právnickým osobám okresní, resp. Státní veterinární správou nebo Ministerstvem zemědělství, a to konkrétně sběru, přepravy a termického zneškodnění poražených nebo utracených těl skotu, který byl prokazatelně nakažen BSE.

Bližší specifikace zásad pro poskytování finanční podpory, postup při předkládání žádostí o podporu, při uzavírání smlouvy o podpoře, výše podpory a další podmínky jsou uvedeny v Příloze č. I.12.

3) Dodatky k Příloze č. I.2 „Zásady pro poskytování finančních prostředků ze SFŽP ČR“

A) Do článku II, tabulky „1.A. Přímé finanční podpory“, se doplňuje řádek

Číslo Programu	Název programu	Typ žadatele	Max.limit % podpory/dotace ze základu pro výpočet Podpory
7.1.	Program na zneškodnění rizikového materiálu živočišného původu	P,E	100/100

B) Do článku II, tabulky „1.2.1. Nepodnikatelské subjekty, obce a města“ a tabulky „1.2.2. Podnikatelské subjekty“ se doplňuje řádek

Číslo Programu	Název programu	Výše půjčky v % ze zákl. Podpory ¹⁾ Max. Kč	Úrok úvěru v % ²⁾ p.a.	Doba splatnosti v letech	Odklad půjčky v letech
7.1.	Program na zneškodnění rizikového materiálu živočišného původu	0 -	-	-	-

4) Vydává se Příloha č. I.12 „Program na zneškodnění rizikového materiálu živočišného původu“

PROGRAM NA ZNEŠKODNĚNÍ RIZIKOVÉHO MATERIÁLU ŽIVOČIŠNÉHO PŮVODU

Článek I

PŘEDMĚT PROGRAMU

1. Cílem programu je podpora opatření souvisejících s prokázaným onemocněním nebezpečnou nákazou spongiformní encefalopatií skotu (BSE).
2. Podpora se týká výlučně činností spojených s plněním mimořádných veterinárních opatření nařízených individuálně určeným fyzickým a právnickým osobám okresní, resp. Státní veterinární správou nebo Ministerstvem zemědělství, a to konkrétně sběru, přepravy a termického zneškodnění poražených nebo utracených těl skotu, který byl prokazatelně nakažen BSE.
3. Další mimořádná opatření nařízená ve smyslu § 54 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, resp. náklady spojené s jejich realizací, nejsou předmětem podpory v rámci tohoto programu.

Článek II

SPECIFIKACE ZÁSAD PRO POSKYTOVÁNÍ FINANČNÍ PODPORY

1. Finanční podpora na realizaci opatření podle programu 7.1. se poskytuje podnikatelům, jejichž podnikatelská činnost přímo souvisí s chovem a zpracováním skotu, a dále i fyzickým osobám nepodnikajícím, kteří vlastní těla poraženého nebo utraceného skotu, u kterého bylo prokázáno onemocnění BSE.
2. Realizaci činností vyplývajících z mimořádných veterinárních opatření uložených individuálně určeným právnickým a fyzickým osobám okresní resp. Státní veterinární správou nebo Ministerstvem zemědělství mohou provádět pouze odborně způsobilé osoby a subjekty. V případě využití dodavatelské činnosti mohou tyto práce provádět pouze ti dodavatelé, kteří odpovídají požadavkům ve smyslu § 2b odst. 1 zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů.
3. Termické zneškodnění rizikového materiálu musí být prováděno pod veterinárním dozorem výhradně ve spalovnách s odpovídajícím technickým a technologickým vybavením. Termické zneškodnění uvedeného rizikového materiálu musí být umožněno provozním řádem dané spalovny, odsouhlaseným příslušným okresním úřadem na základě stanoviska okresní hygienické stanice a okresní veterinární správy.
4. Dokumentace, tj. popis postupu a způsobu realizace příslušných opatření, musí odpovídat uloženým mimořádným veterinárním opatřením a musí být odsouhlasen okresní veterinární správou.
5. Finanční prostředky budou uvolňovány na základě faktur se soupisem provedených prací. Rozsah provedených prací musí být ověřen okresní veterinární správou.

Článek III

POSTUP PŘI PŘEDKLÁDÁNÍ ŽÁDOSTI O PODPORU

1. Žádost o poskytnutí podpory ze SFŽP ČR podává žadatel na formuláři dle přílohy č. I.4. Směrnice MŽP o poskytování finančních prostředků ze SFŽP ČR s tím, že bude vyplněn:
 - a) celý oddíl A. formuláře
 - b) celý oddíl B. formuláře
 - c) oddíl C.2., tab. IV., poslední řádek, formuláře
 - d) oddíly D.1.b), D.1.c), D.2., D.3.a) formuláře

2. Nezbytné doklady, které jsou požadovány od žadatele jako příloha k žádosti o podporu ze SFŽP ČR (upřesnění přílohy č. I.5 Směrnice MŽP o poskytování finančních prostředků ze SFŽP ČR):
 - **Doklad, ze kterého je patrná právní subjektivita žadatele** - aktuální výpis z obchodního rejstříku nebo jiné evidence, popř. živnostenské oprávnění u fyzických osob (podnikatelů), resp. číslo občanského průkazu u fyzických osob
 - **Doklady o ekonomické a důchodové situaci žadatele** v rozsahu dle přílohy č. I.5 Směrnice MŽP o poskytování finančních prostředků ze SFŽP ČR
 - **Prohlášení žadatele** zda je či není plátcem DPH
 - **Dokumentace** – popis postupu a způsobu realizace činností vedoucích k naplnění mimořádných veterinárních opatření
 - **Rozpočet a zdůvodnění finančních nákladů**
 - **Stanovisko okresní veterinární správy** k dokumentaci z hlediska naplnění mimořádných veterinárních opatření
 - **Souhlas příslušného okresního úřadu** k provozování spalovny, který současně obsahuje i souhlas s provozním řádem této spalovny (na základě stanoviska OHS a okresní veterinární správy). Provozní řád spalovny musí umožňovat zneškodnění výše uvedeného rizikového materiálu.
 - **Odborný posudek** – protokoly a vyjádření akreditované laboratoře o pozitivních výsledcích testů na BSE.
3. Žádosti musí být na SFŽP ČR uplatněny před termínem ukončení realizace opatření dle článku I.2.

Článek IV

POSTUP PŘI UZAVÍRÁNÍ SMLOUVY O PODPOŘE

Žadatel v případě vydání kladného „Rozhodnutí“ ministra životního prostředí předloží Kanceláři SFŽP ČR podklady pro uzavření písemné smlouvy o podpoře.

Další doklady nezbytné pro uzavření písemné smlouvy o poskytnutí podpory:

- **Doklady prokazující dodržení zákona č. 199/1994 Sb. O zadávání veřejných zakázek** v aktuálním znění a kopie dodavatelských smluv. Žadatel může v tomto případě při výběru dodavatele postupovat v souladu s § 50 zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů.

Článek V

VÝŠE PODPORY

1. Přímá finanční podpora na realizaci opatření bude poskytována při splnění všech podmínek formou dotace až do výše 100 % ze základu pro výpočet podpory. Součet všech SFŽP ČR poskytnutých podpor všem žadatelům po dobu účinnosti tohoto programu může dosáhnout max. 25 mil. Kč.
2. V průběhu realizace bude dotace poskytována pouze do výše 90 % celkové výše dotace. Zbýlá část bude poskytnuta až po realizaci ochranných a vzdělávacích opatření nařízených mimořádným veterinárním opatřením, předložení stanoviska okresní veterinární správy (v souladu s § 67 odst. 4 zákona č. 166/1999 Sb., veterinární zákon) o splnění opatření a po odsouhlasení závěrečného vyhodnocení akce ze strany SFŽP ČR.

Článek VI

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

1. Pro poskytování podpory ze SFŽP ČR na realizaci opatření v rámci Programu 7.1. platí v plném rozsahu ustanovení Směrnice MŽP o poskytování finančních prostředků ze SFŽP ČR a jejích Příloh na dané období, pokud nejsou upraveny tímto Dodatkem k Příloze Směrnice.

2. Žádosti o podporu v programu 7.1. budou průběžně předkládány ministru životního prostředí k podpisu a budou dodatečně projednány v Radě Fondu.
3. Žadatel předloží SFŽP ČR do 6-ti měsíců od ukončení akce závěrečné vyhodnocení akce.
4. SFŽP ČR je oprávněn na základě zjištění příslušných odborných orgánů nebo na základě výsledků vlastní kontrolní činnosti uplatnit postih vůči příjemci podpory při nedodržení podmínek stanovených uzavřenou smlouvou o poskytnutí podpory, zejména při realizaci dohodnutých opatření nevhodným způsobem s negativním vlivem na stav životního prostředí, při finančně neúměrně náročné realizaci opatření, přičemž je možno použít jiné vhodné, ale ekonomicky méně náročné způsoby apod.
5. Postih vůči jednotlivým příjemcům podpory může mít formu odejmutí části nebo celé přiznané podpory. Postih je možno uplatnit do 3 měsíců po zjištění nedostatků, nejpozději však do 2 let po ukončení realizace opatření s finanční podporou ze SFŽP ČR.

5) Společné ustanovení

Tento Dodatek nabývá platnosti dnem podpisu, účinnosti dnem 1.8.2001 a jeho účinnost je časově omezena do 31.12.2001.

V Praze dne 27. 7. 2001

RNDr. Miloš Kužvart, v.r.
ministr životního prostředí

9.

Metodický pokyn odboru environmentálních rizik Ministerstva životního prostředí k rozsahu a způsobu zpracování bezpečnostní zprávy podle zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií

Určeno:

Resortním organizacím Ministerstva životního prostředí
Krajským orgánům
Okresním úřadům (orgánům krajů v přenesené působnosti)

Obsah:

- 1. Bezpečnostní program prevence závažné havárie**
- 2. Popis objektu nebo zařízení s rizikovým potenciálem**
 - 2.1 Základní informace o objektu nebo zařízení
 - 2.2 Popis organizační struktury provozovatele
 - 2.3 Popis umístění objektu nebo zařízení, topografické mapy a plány
 - 2.4 Přehled umístění nebezpečných látek, jejich charakteristiky
 - 2.5 Informace o technologii a stavebních konstrukcích objektů nebo zařízení s výskytem nebezpečných látek
 - 2.6 Popis částí zařízení a jejich vzájemné ovlivňování
 - 2.7 Popis provozních činností a procesů spojených s rizikem závažné havárie
 - 2.8 Monitorování, detekce úniků nebezpečných látek
 - 2.9 Zajištění vnitřních a vnějších služeb významných z hlediska bezpečnosti provozu objektu nebo zařízení
- 3. Popis okolí a životního prostředí**
 - 3.1 Demografická a geografická charakteristika
 - 3.2 Průmyslové a skladové objekty, přepravní cesty
 - 3.3 Meteorologická charakteristika
 - 3.4 Vodohospodářská, hydrogeologická a geologická charakteristika
- 4. Způsob hodnocení rizik závažné havárie**
- 5. Popis ochranných a zásahových prostředků omezujících následky závažné havárie**
- 6. Souhrnné zpracování dokumentace**

Úvod

Bezpečnostní zpráva je dokument, který zpracovávají provozovatelé objektů nebo zařízení zařazených do skupiny B podle § 3 zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií, tedy objektů a zařízení s významným rizikovým potenciálem pro vznik havárie se závažnými následky nejen pro organizaci, ale i pro okolí objektu nebo zařízení. Bezpečnostní zpráva má poskytnout oproti bezpečnostnímu programu, který definuje pouze systém řízení bezpečnosti, komplexnější a podrobnější informace o objektu nebo zařízení. Struktura obsahu bezpečnostní zprávy ve smyslu zákona č. 353/1999 Sb., resp. Přílohy č. 3 vyhlášky č. 8/2000 Sb., je tvořena následujícími tematickými celky.

- *Bezpečnostní program*
- *Popis objektu nebo zařízení s rizikovým potenciálem*
- *Popis okolí a životního prostředí*
- *Způsob hodnocení rizik vzniku závažné havárie, popis a hodnocení preventivních bezpečnostních opatření, systémů a komponent rozhodných pro zajištění bezpečného provozu*

- Popis ochranných a zásahových prostředků omezujících následky závažné havárie
- Souhrnné zpracování dokumentace

V tomto metodickém pokynu jsou samostatně a podrobně pojednány všechny výše uvedené tematické celky. Pouze některé odstavce legislativního znění byly z důvodu zřejmé logické obsahové příslušnosti k jinému tematickému oddílu v tomto metodickém pokynu přesunuty.

Pro vyjádření strukturální podoby tohoto metodického pokynu se zněním vyhlášky č. 8/2000 Sb. je za názvem každé kapitoly v závorce odkaz na číselné označení tematicky příslušných odstavců z Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb. a dále následuje jejich citace tučným písmem. Za citovaným textem jsou uvedeny obecné a doplňující poznámky, které text citované vyhlášky upřesňují a konkretizují.

Současně je třeba upozornit na skutečnost, že pro zpracování bezpečnostní zprávy nelze poskytnout detailní a univerzální metodický postup, neboť rozdílnost používaných technologií a činností, různá projekční a stavební řešení, rozdílná lokalizace objektu nebo zařízení v místě, rozdílné vlivy jiných objektů a zařízení v okolí a další proměnné faktory vytvářejí specifické situace na jiných místech a v jiných podmínkách neopakovatelné.

Zpracovatel bezpečnostní zprávy musí vhodně využít znalostí provozu a spolu se znalostí legislativních požadavků a znalostí metod a postupů bezpečnostního inženýrství musí nejen objektivně zohlednit všechny významné aspekty, ale také dostatečně podrobně rozpracovat ty části, které se vztahují k typu činnosti a technologii provozované v organizaci a to způsobem, který jasně a srozumitelně prokáže zajištění bezpečného provozu objektu nebo zařízení.

Bezpečnostní zprávou provozovatel prokazuje zavedení systému řízení bezpečnosti, zhodnocení rizik a existenci preventivních opatření v organizaci. K tomu slouží podrobný popis objektu nebo zařízení, podrobná identifikace a hodnocení objektivních rizik, popis scénářů nehodových situací, možných účinků a vlivů při vzniku havárie, podrobný popis systému preventivních opatření, souborů a systémů technických zařízení zajišťujících bezpečnost provozu a popis disponibilních lidských i materiálních zdrojů k zmírnění následků případné závažné havárie.

Bezpečnostní zpráva se po schválení orgánem státní správy stává závazným dokumentem, který je součástí celkového systému řízení v dané organizaci.

Při hodnocení bezpečnostní zprávy bude posuzována komplexnost, přiměřenost a obsahová hloubka zpracování jednotlivých tematických kapitol vzhledem k identifikovaným rizikům a k jejich zhodnocení.

Dokumenty, které mají charakter pouhých sdělení bez průkazu a konkrétních údajů nutně zůstávají na úrovni neprověřitelného tvrzení a nemohou být proto schváleny.

1. Bezpečnostní program prevence závažné havárie (odst. 1a, 2a, 3 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

Program podle Přílohy č. 2 vyhlášky č. 8/2000 Sb.

Doplňující poznámky

Bezpečnostní program ve smyslu znění § 7 zákona č. 353/1999 Sb. představuje popisný dokument, kterým provozovatel prokazuje stanovení a postup zavádění systému řízení bezpečnosti v objektu nebo zařízení.

Rozsah a způsob zpracování programu je stanoven vyhláškou č. 8/2000 Sb., resp. Přílohou č. 2 a upřesněn v Metodickém pokynu odboru environmentálních rizik Ministerstva životního prostředí (uveřejněn ve Věstníku MŽP č. 7/2001).

Pro účel zpracování bezpečnostního programu, který bude součástí bezpečnostní zprávy se použije redukovaná osnova programu, tj. vypustí se bod 4 – Hodnocení rizik závažné havárie. Tato tematická oblast bude komplexně pojednána v kapitole 4 bezpečnostní zprávy – Způsob hodnocení rizik závažné havárie.

Redukovaná osnova bezpečnostního programu:

1. Celkové cíle a zásady prevence závažné havárie
2. Systém řízení bezpečnosti
3. Organizace a zaměstnanci
4. /vynechává se/
5. Řízení provozu v objektu nebo zařízení
6. Řízení změn v objektu nebo zařízení

7. Havarijní plánování
8. Sledování plnění programu
9. Kontrola a audit

2. Popis objektu nebo zařízení s rizikovým potenciálem (odst. 1.1, 1.2, 4.1 až 4.3, 4.5 až 4.7 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

Obecné poznámky

Bezpečnostní zpráva jasně, přehledným způsobem identifikuje a lokalizuje zařízení nebo činnosti, kde může vzniknout závažná havárie. Mohou být uvedeny:

- a) informace, včetně diagramu zařízení, jednoznačně a jasně identifikující klíčové a řídicí reakční a skladovací nádoby, potrubní systémy, ventily a významné spoje;
- b) jednoznačné informace o identifikaci a lokalizaci činností, kde může vzniknout závažná havárie např. skladování obalů, výroba výbušnin atd.

Bezpečnostní zpráva obsahuje dostatečně přesnou informaci o každém zařízení v takovém detailu, aby byla jasně prokázána preventivní opatření a zmírňující účinky rizik závažných havárií. Bezpečnostní zpráva obsahuje dále dostatečně přesnou informaci o každém zařízení s potenciálem závažné havárie. Každé takové zařízení by mělo být popsáno v dostatečném detailu s cílem určit účel, lokalizaci a funkci jednotlivého zařízení v rámci technologického celku. Popisy se musí zvláště zaměřit na taková zařízení, která jsou naprosto zásadní s ohledem na řízení a prevenci závažné havárie. Účelem takto přesné informace je poskytnout posuzovatelům dostatečný přehled o bezpečnostních systémech provozovatele. Proto informace a popisy uvedené v bezpečnostní zprávě musí být na takové úrovni, aby umožnily posuzovatelům bezpečnostní zprávy pochopit všechny uvedené argumenty.

Bezpečnostní zpráva obsahuje plány, mapy, diagramy a popisy, které představují jasnou a detailní informaci o zařízení s potenciálem závažné havárie. Obsahem uvedených informací jsou např.:

- a) technologické nádoby (např. jejich lokalizace, typ, velikost, tlak, účel, obsah);
- b) potrubní systémy (např. trasy, typy, velikost, tlaky, účel);
- c) technologická média (např. pára, vzduch, elektřina, horká voda, pohonné hmoty);
- d) drenážní a odvodní systémy (např. trasy, účel - např. odvádění odpadních vod, odstraňování požární vody);
- e) čističky plynů (např. lokalizace, účel);
- f) ventily kritické z hlediska bezpečnosti nebo ochrany životního prostředí, různá bezpečnostní zařízení a nástroje, řídicí obvody a detekční systémy;
- g) požární zařízení;
- h) monitorovací zařízení (např. s ohledem na rozptyl toxických produktů ve vzduchu, ve vodě, monitorovací zařízení výbušné atmosféry);
- i) mísící zařízení, válcovací tratě, válcovací stolice, manuální a mechanické listy, síťové filtry, granulátory, směšovače.

Bezpečnostní zpráva obsahuje dále informace o:

- a) provozních parametrech jednotlivých zařízení;
 - b) maximálních konstrukčních kapacitách, teplotách, tlacích, zásobách výbušnin.
- Dále bezpečnostní zpráva obsahuje důležité kvalitativní a kvantitativní informace o energiích a množstvích jejich přenosu v technologických provozech. Např. materiálové a energetické bilance:

- a) v běžném provozu,
- b) při najíždění a odstávce,
- c) za mimořádných provozních podmínek.

Technické aspekty popisů bezpečnostní zprávy

Technické aspekty a jejich posouzení mají značný význam pro celkové hodnocení bezpečnostní zprávy. Věcně lze problematiku technických aspektů rozdělit na fázi:

- projektu,
- konstrukce,
- provozu,
- údržby,
- změn.

Technické informace jsou požadovány především v kapitole Popis objektu a zařízení. Technické aspekty umožňují sledovat odpovídající úroveň bezpečnosti a spolehlivosti zařízení ve fázi projekční, provozní, konstrukční a údržby a způsob informace o těchto aspektech v průběhu různých období životního cyklu zařízení. V této souvislosti se hodnotí a sledují specifické vazby a propojení subsystémů v rámci bezpečnostního systému s ohledem na technická opatření, např. periodické zkoušky tlakových systémů, provozních postupů. Tyto subsystémy jsou ovlivňovány celkovým systémem bezpečnosti a použítá kritéria by měla reflektovat pravděpodobnost rizik vzniku závažné havárie.

Bezpečnostní zpráva ukazuje jasný vztah mezi popsány riziky závažné havárie, včetně zjištění z procesu identifikace zdrojů rizik a přijatými opatřeními. Tyto informace prokazují, jakým způsobem jsou identifikované rizikové události zařazeny na základě očekávané pravděpodobnosti vzniku a očekávaných následků. Rizika závažné havárie jsou v bezpečnostní zprávě určena evidencí hodnocení následků vrcholových událostí vyplývajících z analýz stromů událostí nebo vyplývajících z hodnocení podobnými technikami.

V bezpečnostní zprávě musí provozovatel prokázat v souvislosti s událostmi, které mohou vést k závažné havárii, přijetí takových opatření ke snížení rizika, která jsou prakticky dosažitelná. Pokud existují podobné či stejné typy technologických zařízení v jiných podnicích, je možno pracovat s již ověřenými standardy a návody, které mohou představovat významný příspěvek k prokázání odpovídající úrovně přijatých opatření.

Pokud existují různé mechanismy a možnosti vzniku nežádoucích událostí, lze v bezpečnostní zprávě provést sdružení obdobných rizik pro tento účel a lépe tak prokázat odpovídající úroveň bezpečnostních opatření. V tomto případě je důležité pečlivě posoudit výběr nebo typ sdružování těchto událostí a vhodnost metodik hodnocení následků.

V bezpečnostní zprávě provozovatel prokazuje vedle přijetí nezbytných opatření k prevenci závažných havárií a k omezení jejich následků na lidi a životní prostředí, také odpovídající bezpečnost a spolehlivost, které jsou součástí fází projektu, konstrukce, provozu a údržby daného zařízení. Tyto aspekty jsou úzce spojeny do fáze životního cyklu zařízení:

- projekce – zahrnuje duchovní koncepci projektu, projekční uspořádání zařízení nebo podniku, projekční řešení technologického procesu, stejně jako detaily vybavení a jednotlivých zařízení;
- konstrukce – zahrnuje výroby, zařízení, konstrukce stavebně-inženýrských struktur, testování a uvedení díla do provozu, případně spuštění technického vybavení budov;
- provoz – zahrnuje najíždění zařízení nebo najíždění a odstavení zařízení technologie, běžný provoz a havarijní odstávku;
- údržba – zahrnuje preventivní údržbu, opravy, periodické přezkušování oprávněnými osobami a hodnocení každého chybového nálezu, výměny, obnovu, reprodukci zařízení atd.;
- změny – zahrnují všechny možnosti včetně změn technologického procesu a opětovné uvedení do provozu, které mohou ovlivnit integritu zařízení.

V bezpečnostní zprávě se prokazují všechna nezbytná opatření k prevenci a omezení závažných havárií s dopadem na lidi a životní prostředí, jejich odpovídající identifikace a také odpovídající úroveň každého takového opatření. Bez detailní znalosti každého dílčího rizika je nemožné určit počet nezbytných opatření. Provozovatel prokazuje, že přijatá opatření jsou přiměřená s ohledem na hodnocení rizik v podniku. Přiměřenost opatření znamená snížení rizik na takovou míru, která je v praxi dosažitelná.

V bezpečnostní zprávě provozovatel prokazuje příspěvek každého opatření redukcí riziko k zabránění vzniku každé definované události. Opatření a jejich příspěvek k celkové redukci rizik je proto nutné popsat. Opatření mohou mít také formu hardwarových, softwarových systémů a systémů spolehlivosti lidského činitele.

Opatření ke snížení rizika mají být přiměřená navrženým realistickým scénářům nežádoucích událostí. Technické systémy v bezpečnostní zprávě by měly být specifikovány podle konkrétní situace a potřeby s ohledem na funkčnost, spolehlivost, integritu bezpečnosti, udržitelnost, přehlednost, srozumitelnost a dostupnost.

Pokud je součástí těchto systémů také lidský faktor, měla by bezpečnostní zpráva prokázat jeho podíl a význam v systému, včetně předpokládané spolehlivosti a rychlosti při možném zásahu. V bezpečnostní zprávě provozovatel prokazuje a dokladuje opatření v souvislosti s pracovními pozicemi k zajištění odpovídajícího výkonu a spolehlivosti činností operátorů, např. identifikaci a výběr provozních postupů, výběr havarijních postupů, přiměřenost systému tréninků a školení a systému monitorování, auditů a periodického posuzování bezpečnostních systémů nebo opatření. V bezpečnostní zprávě provozovatel prokazuje způsob zahrnutí lidského faktoru ve fázích projekce, instalování a provozu zařízení a systémů - např. tolerance k chybování, schopnost odhalení a odstraňování chyb atd. (viz problematika spolehlivosti lidského činitele).

Většina výše uvedených systémů závisí na dalších technických zařízeních a subsystémech (např. dodávkách energie), které mohou být narušeny následkem havárie a které nejsou k dispozici nebo jsou obtížně dosažitelné v případě náhlých požadavků. Provozovatel ve zprávě prokazuje a dokladuje, že činnost těchto systémů prošla pečlivým prověřením a byla přijata odpovídající opatření v řídicích systémech.

Fáze projektu

Provozovatel v bezpečnostní zprávě prokazuje a dokladuje, že podnik a zařízení byly projektovány na základě odpovídajících norem a standardů, včetně odpovídajících bezpečnostních opatření, která jsou součástí konstrukční fáze zařízení.

Ochranná obálka (containment)

Nebezpečné látky představují menší riziko v případě, že se nacházejí uvnitř technologického zařízení nebo dílčího zařízení (s určitými výjimkami jako jsou například látky výbušné). To platí zvláště u rizik pro životní prostředí. V bezpečnostní zprávě provozovatel prokazuje a dokladuje, že zařízení a podnik byl projekčně konstruován v souladu s tímto principem.

Zálohování (redundance), rozmanitost (diverzita), oddělování (separace)

V bezpečnostní zprávě provozovatel prokazuje a dokladuje, jakým způsobem byly aplikovány principy zálohování, rozmanitosti a oddělování pro snížení rizika a zajištění dosažitelnosti a dostupnosti podpůrných a pomocných systémů (např. záložních systémů dodávek elektrické energie). Provozovatel také prokazuje schopnost systému identifikovat selhání a způsob chování dílčích technologických částí zařízení v případě těchto selhání, včetně událostí, které mohou být příčinou těchto selhání a vyřazení ochranných (protektivních) systémů.

Nežádoucí událost s mnohočetnými účinky

V případě vzniku ojedinělé nežádoucí události (např. typu poškození zařízení a nebo selhání nebo omezení dodávek energie) může být důsledkem dopad na některou nebo větší část podniku a zároveň může dojít k náhlému (skokovému) zvýšení rizika vzniku závažné havárie. Proto musí provozovatel v bezpečnostní zprávě prokázat a dokladovat, že byly hodnoceny a posouzeny kumulativní účinky takové události. Jedná se o nežádoucí události se zdrojem vzniku uvnitř nebo vně podniku nebo zařízení. Mezi nežádoucí události se zdrojem uvnitř zařízení nebo podniku lze uvést například selhání dodávek energie. Mezi události se zdrojem vně podniku nebo zařízení je možno zařadit například zemětřesení nebo záplavy.

V bezpečnostní zprávě provozovatel prokazuje použití metody posloupnosti *k výběru použitých opatření*.

Projekční fáze životnosti zařízení představuje nejlepší příležitost ke snížení rizika. Použití metody posloupnosti k výběru opatření umožňuje klást důraz na prioritu takových opatření, která znamenají vyloučení nebo odstranění rizik vzniku závažné havárie, např. za pomoci vnitřních bezpečnostních nebo preventivních opatření. Účinnost prevence nelze garantovat za všech okolností, a proto je nezbytné zavést také další opatření v systému řízení a snižování následků každé závažné havárie principem redukce rizika na nejnižší dosažitelnou úroveň.

Uvedené principy se nejlépe aplikují u nových zařízení, ale mohou být použity také při projektování technologických a provozních změn u starších podniků a zařízení. Změny stávajících zařízení při použití těchto principů představují také jedinečnou možnost rychlého promítnutí technického pokroku do zlepšení bezpečnosti staršího zařízení.

V bezpečnostní zprávě provozovatel prokazuje a dokladuje, jakým způsobem byly aplikovány tyto principy v případě nového (modifikovaného) zařízení, uváděného do provozu a jakým způsobem tyto postupy a principy jsou aplikovány při konstrukci nových nebo modifikovaných zařízení. V případě stávajících zařízení není vyžadován důkaz těchto principů ve fázi zpracování projektové dokumentace.

Jednotlivé úrovně přístupu metodou posloupnosti jsou následující:

- **Základní bezpečnost** - souvisí s možným odstraněním nebo snížením rizik u zdroje. Příklady základních bezpečnostních technik zahrnují: substituci méně rizikových technologických procesů, použití materiálů s rezistencí ke korozi (např. pro konstrukce), redukce nebo eliminace nebezpečných látek, ve fázi projektu maximální odhad předvídatelných provozních podmínek, projekční přístupy na základě principů maximální bezpečnostní odolnosti a vhodné uspořádání zařízení atd.
- **Preventivní opatření** se zaměřují především na prevenci iniciace sekvence událostí, které mohou vést k závažné havárii. Tato preventivní opatření mohou mít podobu řídicích systémů nebo vlastností projektu a konstrukce zařízení, která se aplikují v průběhu projekční a konstrukční fáze, fáze provozu, údržby a změn zařízení. Tato preventivní opatření mohou být navrhována s ohledem na prevenci selhání dílčích technologických a strojních nebo na chybování lidského faktoru a zahrnout individuální opatření (např. údržbu nebo inspekci zaměřené k prevenci specifických selhání). Preventivními opatřeními mohou být např. dvouplášťové potrubní systémy vytvářející sekundární ochranné obálky nebo použití hermeticky uzavřených případně magnetických hnacích čerpadel.

- **Řídicí opatření** - tato opatření se zaměřují na prevenci vzniku událostí, které mohou eskalovat do závažné havárie. Zahrnují opatření zaměřená k prevenci nebo k omezení malých úniků, které představují potenciál eskalující do závažné havárie. Příklady řídicích opatření zahrnují například pojistné, zpětné, vypouštěcí, odlehčovací a přetlakové ventily, bezpečnostní řídicí systémy, protipovodňové systémy, odvod plynů do mokrých čističek nebo na fakle, manuální havarijní odstavovací postupy, systémy detekce plynů atd. Související nebo navazující systémy by neměly selhat v přímém důsledku nežádoucí události.
- **Opatření ke snížení následků** - jedná se o opatření přijímaná k redukci následků závažné havárie případně jejího vzniku. Příkladem takových opatření mohou být bezpečnostní kryty, systémy přehrazení a hrází, zařízení pro boj s požárem, postupy havarijního zásahu, systémy příček, valů, násypů a hrází okolo budov s výbušnou atmosférou atd.

Uspořádání a organizace zařízení by měly zajistit omezení rizik v průběhu provozu, inspekce, testování, údržby, změn, oprav, náhrad a výměny zařízení. Plánování a projekt zařízení mohou představovat významný příspěvek k redukci pravděpodobnosti a následků případné závažné havárie. V bezpečnostní zprávě provozovatel prokazuje a dokladuje, že věnoval odpovídající pozornost zajištění bezpečnosti již v této fázi. Zvláštní důraz je kladen na prokázání a doklad, jakým způsobem projektové řešení zařízení přispívá k prevenci nebo k redukci scénářů rozvoje závažné havárie. Následují příklady možných způsobů zajištění preventivních opatření nebo redukce rozvoje scénářů závažné havárie v rámci plánování a projektu zařízení. Může se jednat o:

- odpovídající ventilaci podporující rychlé snížení koncentrací hořlavých plynů nebo par, schopných tvořit výbušnou směs;
- zajištění snížené možnosti přetížení a zátěže stavebních částí, strojních zařízení, dílčích technologických zařízení nebo ostatních částí technologie, které představují překážku úniku plynů zhoršujících tlakové účinky, vyplývající z iniciace úniků hořlavých látek;
- separaci známých zdrojů rizik požáru u velkých a rozsáhlých potenciálních inventářů nebezpečných látek (např. čerpadla, u kterých se mohou předpokládat netěsnosti a možnost úniků, včetně přehřívání, jsou často umístována pod nástrojnou potrubní drážky);
- odpovídající úkryty pro obsluhu v případě havárie;
- přístupové možnosti havarijních složek;
- inspekci, testování, údržbu a opravy kdykoliv v průběhu životnosti zařízení;
- separaci rizikových částí technologických zařízení od hranic podniku s cílem redukovat rizika v okolí podniku a o redukci rizik pro zařízení v okolí zdroje havárie, např. při požáru;
- bezpečnou lokalizaci a situování budov, kde se nacházejí lidé;
- separaci rizikových prvků a částí technologií od stavebních částí;
- zvláštní případ využití optimálních postupů při plánování a projekci k zajištění bezpečnosti v zařízeních, kde jsou umístěny výbušné látky. V těchto podnicích, které mají povolení k nakládání s výbušnými látkami, jsou těmito opatřeními např. vhodné bezpečnostní vzdálenosti mezi sklady výbušných látek, čímž dochází k omezení možných následků jakéhokoliv výbuchu. Například sklady s výbušninami jsou odděleny od jiných skladů tak, aby v případě vzniku nežádoucí události v jednom ze skladů výbušných látek nebyly zasaženy také sousední nebo okolní sklady. Odpovídající vzdálenosti jsou používány také s ohledem na ochranu lidí uvnitř i vně podniku.
- určité výrobní operace s výbušninami, které vytvářejí pravděpodobnost iniciace havárie s nepřijatelnými následky a které lze provádět dálkově; např. v ohraničených betonových prostorech, ve valech země. Tyto operace mohou vykonávat operátoři ve velínech nebo řídicích místnostech se zvláštním bezpečnostním zajištěním.

2.1 Základní informace o objektu nebo zařízení (odst. 4.1 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

Úvodní část obsahuje obecné informace o objektu nebo zařízení:

- jméno, příjmení a bydliště, jde-li o fyzickou osobu oprávněnou k podnikání, obchodní jméno (název), sídlo a adresu provozovatele, pokud není shodná se sídlem, a identifikační číslo, jde-li o právnickou osobu,**
- registrované místo podnikání provozovatele s úplnou adresou,**
- jméno statutárního zástupce,**
- hlavní provozované činnosti,**

- e) rok založení a nejdůležitější etapy rozvoje objektu nebo zařízení včetně rozsahu povolení a oprávnění pro provádění jednotlivých činností,
- f) počet zaměstnanců pracujících v objektu nebo zařízení, včetně cizích osob pracujících v objektu nebo zařízení,
- g) počty zaměstnanců v jednotlivých směnách, průměrné počty návštěvníků apod.,
- h) základní technický popis objektu nebo zařízení s přihlédnutím k nejdůležitějším rizikům existujícím v důsledku přítomnosti nebezpečných látek a provozovaných technologií.

Doplňující poznámky

Bezpečnostní zpráva by měla obsahovat detailní informace, umožňující kvalitní komunikaci mezi provozovatelem a příslušným orgánem státní správy

Bezpečnostní zpráva podle odstavce 2.1 by měla navíc obsahovat:

- názvy, adresy, telefony, faxová čísla v organizačním systému provozovatele s ohledem na nezbytnou komunikaci orgánů státní správy a provozovatele o bezpečnostní zprávě,
- e-mailovou adresu provozovatele,
- mapu s lokalizací podniku.

2.2 Popis organizační struktury provozovatele

(odst. 4.2 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

V této části je uveden popis řízení objektu nebo zařízení a organizační struktury včetně rozdělení funkcí, pravomocí a informačních toků vztahujících se k zajištění bezpečnosti provozu objektu nebo zařízení a jejich částí.

Doplňující poznámky

Popisy organizační struktury provozovatele mohou být doplněny v následující struktuře a obsahu:

- popisy systémů řízení objektů a zařízení se zaměřením na sledování a uskutečňování koncepce prevence havárií, včetně hodnocení účinnosti bezpečnostních opatření,
- informace o předpisech,
- schémata a popisy struktury jednotlivých organizačních celků (provozů, oddělení atd.) s uvedením osob odpovědných za bezpečnost provozu, jejich úlohy v systému kompetencí, zodpovědnosti, informační toky, počet osob v jednotlivých organizačních celcích atd.,
- informace o systémech výcviku a školení,
- informace o systémech vnitřní kontroly,
- informace o systémech provádění auditů systému řízení - organizace a způsob hodnocení výcviku a vzdělávání u osob zodpovědných za sledování a realizaci systému prevence závažných havárií,
- přehled postupů důležitých z hlediska bezpečnosti provozu, údržby a připravenosti na havárie (systém provádění údržby a oprav atd.),
- informace o spolupráci s orgány a institucemi v souvislosti s prevencí závažných havárií,
- informace o postupech při plánování a provádění změn ve stávajících objektech a zařízeních, při projektování nových zařízení nebo skladů, postupy při bezpečnostním hodnocení těchto zařízení a při aktualizaci dokumentace,
- informace o systému zapojení zaměstnanců, všech dodavatelů a spolupracujících organizací do realizace koncepce prevence a likvidace havárií a jejich hodnocení,
- informace o systému hlášení, vyšetřování a registrace havárií a situací, které k nim mohly vést, včetně přijatých opatření,
- informace o činnostech zajišťovaných trvale externími dodavateli a postupech při zajišťování a povolování dodavatelských prací.

2.3 Popis umístění objektu nebo zařízení (odst. 4.3 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

2.3.1 Popis umístění objektu nebo zařízení obsahuje základní členění objektu nebo zařízení s vyznačením přístupnosti zařízení v rozsahu odpovídajícím míře rizika závažné havárie a zranitelnosti okolí.

2.3.2 Přehledné topografické mapy odpovídajícího měřítka znázorňují plánovaný rozvoj objektu nebo zařízení a územní plán okolí (pokud je zpracován) s vyznačeným účelem využití pozemků v takovém rozsahu, který by odpovídal možným následkům závažné havárie.

2.3.3 Na mapách se zřetelně vyznačí

- a) přístupové a únikové cesty objektu nebo zařízení,
- b) ostatní komunikace mající význam pro záchranné operace,
- c) okolní stavby (např. průmyslová i občanská zástavba),
- d) infrastruktura (např. nemocnice, školy, komunikace),
- e) území chráněná podle zvláštních předpisů.

2.3.4 Objekty nebo zařízení jako celek a jejich jednotlivé části se zřetelně vyznačí na plánech v odpovídajícím měřítku. Příslušné plány nebo vyobrazení částí nebo vybavení, které jsou z hlediska bezpečnosti nejdůležitější, jsou k dispozici ve vhodném měřítku.

2.3.5 Plány objektu nebo zařízení odpovídajícím způsobem vymezí zařízení a místa činnosti v objektu nebo zařízení včetně

- a) hlavních skladovacích míst a výrobních zařízení,
- b) umístění nebezpečných látek a jejich množství,
- c) infrastruktury objektu nebo zařízení (např. potrubí a nádrže, manipulační místa),
- d) vzdáleností mezi jednotlivými zařízeními a jejich jednotlivými částmi,
- e) únikových cest ze zařízení a uvnitř objektu nebo zařízení,
- f) řídicích míst.

2.4 Přehled umístěných nebezpečných látek (odst. 4.5 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

2.4.1 V bezpečnostní zprávě je uveden seznam umístěných nebezpečných látek a jejich množství. Tyto látky jsou členěny do následujících kategorií:

- a) suroviny,
- b) meziprodukty,
- c) hotové výrobky,
- d) vedlejší produkty,
- e) odpadní a pomocné produkty,
- f) produkty vzniklé jako výsledek neřízených chemických procesů.

2.4.2 Údaje o nebezpečných látkách obsahují

- a) druh a klasifikaci látky (číslo CAS, číslo IUPAC, obchodní název, chemický vzorec, chemické složení, stupeň čistoty, nejdůležitější příměsi),
- b) fyzikální a chemické vlastnosti,
- c) údaje týkající se klasifikace chemických látek,
- d) ostatní specifické vlastnosti (např. podpora koroze aj.).

Doplňující poznámky

Nebezpečné látky

V bezpečnostní zprávě by mělo být uvedeno maximální množství každé nebezpečné látky přítomné nebo potenciálně přítomné v objektu nebo zařízení včetně látek přítomných na železničních vlečkách a v automobilových cisternách. Tyto látky jsou klasifikovány a v bezpečnostní zprávě uvedeny jako:

- a) suroviny, meziprodukty, finální produkty, odpady;
- b) látky, které mohou vznikat v průběhu provozních odchylek nebo neplánovaně jiným způsobem za určitých předvídatelných okolností či událostí.

Tato informace je významná s ohledem na další náležitosti. V bezpečnostní zprávě provozovatel prokazuje, že klasifikoval všechny nebezpečné látky přítomné v podniku, které jsou uvedeny v příslušných seznamech zákona č. 353/1999 Sb. Pokud se v objektu nebo zařízení nachází velký počet různých nebezpečných látek, je vhodné pro účely jejich klasifikace seskupovat tyto látky do kategorií podle druhu nebezpečných vlastností.

V takovém případě musí být v bezpečnostní zprávě uvedeno vysvětlení systému seskupování látek do kategorií.

Každá identifikovaná nebezpečná látka uvedená v bezpečnostní zprávě musí být charakterizována popisem v rozsahu dle bodu 2.4.2. Navíc by měla informace o každé nebezpečné látce nebo třídě nebezpečných látek včetně těch, které jsou přítomny jako příměsi nebo složeniny přípravků obsahovat:

- a) chemický název (např. propan, butan) a pokud je používán také obecný nebo triviální název (např. LPG),
- b) identifikaci látky a třídu látek (např. polychloro-di-benzo dioxiny) podle doporučeného systému nomenklatury IUPAC,
- c) koncentraci příměsí nebo aditiv a množství každé složky v přípravku.

Bezpečnostní zpráva obsahuje popis fyzikálního a chemického chování každé nebezpečné látky za normálních provozních podmínek a předvídatelných havarijních podmínek. Jedná se pouze o takové fyzikální a chemické vlastnosti, které jsou významné pro demonstraci různých bezpečnostních hledisek. Příslušná informace zahrnuje např.: iniciační teploty, doby a rychlosti hoření, body vzplanutí, tlak par, hustotu, bod varu, údaje o reakcích, rozsah dekompozice (rozkladu), údaje o citlivosti výbušných látek, body vznícení a další technicko-bezpečnostní parametry.

Nezbytné informace o fyzikálních a chemických vlastnostech jsou uváděny jasnou a stručnou formou. Chování nebezpečných látek za normálních a předvídatelných nehodových podmínek zahrnuje např.:

- a) provozní teploty a tlaky v průběhu najíždění, regenerace, běžných provozních podmínek a v případě odstávky nebo za jiných okolností,
- b) chování reakčních kapalin v průběhu a následně po přerušení technologického procesu,
- c) chování skladovaných materiálů za normálních provozních podmínek, následně po selhání funkce nebo poškození zařízení a následně změně skladovacích podmínek,
- d) kontaminaci produktů,
- e) následné selhání ochranné obálky (containmentu).

Bezpečnostní zpráva popisuje akutní a chronické účinky poškozující zdraví člověka a životní prostředí v souvislosti s každou identifikovanou nebezpečnou látkou. Obsahem této informace jsou fyzikální, chemické nebo toxikologické charakteristiky nebezpečných látek, které mohou být příčinou poškození zdraví člověka a životního prostředí a indikace těchto rizik.

Uvedené evidence informující o krátkodobých a dlouhodobých účincích nebezpečných látek, např.:

- a) zdravotních rizicích typu podráždění, asfyxie, kancerogenních nebo genetických poškození atd.,
- b) letálních koncentracích,
- c) škodách zapříčiněných požárem nebo explozí,
- d) účincích na životní prostředí, včetně možných poškození budov, ekosystémů a významných živočišných a rostlinných druhů.

Evidence neposkytuje informace pouze o účincích nebezpečných látek na zdraví člověka a životní prostředí, ale také o vzniku tohoto ohrožení. Bude se jednat o následky úniku, jako např. o disperze do vzduchu, průsaky do podzemních vod, vytváření explozivních mraků nebo havarijní iniciace výbušných látek. Dále tato evidence obsahuje charakteristiky typu bioakumulace, stálosti, disperzní mechanismy, známé synergické účinky a údaje o dalších látkách, se kterými daná látka nesmí přijít do styku. Bezpečnostní zpráva obsahuje také informaci týkající se známých a přijatelných expozičních limitů s ohledem na účinky nebezpečných látek. V oblasti přijatelnosti limitů, bezpečnostní zpráva definuje koncentrace, vzdálenosti od zdroje, časy expozice, případně další důležité parametry. Bezpečnostní zpráva obsahuje také vhodné odkazy na referenční literaturu v oblasti ohrožujících účinků nebezpečných koncentrací a přijatelných limitů nebezpečných látek. Pokud není taková informace známá, musí provozovatel provést a popsat vlastní postup odhadů.

2.5 Informace o technologii a stavebních konstrukcích objektů nebo zařízení s výskytem nebezpečných látek (odst. 4.6.2 a 4.6.3 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

2.5.1 Základní informace o technologii

- a) **postupové diagramy a schémata potrubí a technologického zařízení,**
- b) **technologické zařízení a další vybavení,**
- c) **parametry technologického procesu v normálních i mimořádných podmínkách,**
- d) **řídící a kontrolní systémy,**

e) důležité kvalitativní a kvantitativní informace o tocích energií a materiálů (energetické a materiálové bilance),

f) charakteristika výrobních podmínek a parametrů chemických látek včetně údajů o vlastnostech a chování chemické látky v normálních a mimořádných podmínkách.

2.5.2 Popis stavebních jednotek objektu nebo zařízení, ve kterých se manipuluje s nebezpečnými látkami, včetně jejich zabezpečení proti vnějším vlivům

Doplňující poznámky

Požadované popisy a informace mohou být podle konkrétní situace řešeny a doplněny v následující struktuře a obsahu.

Informace o technologiích, technologických zařízeních a skladech:

- jednotlivá technologická zařízení v souvislosti s riziky jejich provozování obsahují
 - určení a popis zařízení,
 - mapa (plánek) zařízení a nejbližšího okolí s legendou,
 - schéma reliéfu místa, kde se zařízení nachází,
 - informace o výrobní kapacitě zařízení (projektované, maximální a běžně dosahované),
 - popis postupu technologického procesu od fáze nezpracované suroviny ke konečnému výrobku (včetně údajů o přepravě látek a nejdůležitějších hmotných tocích),
 - informace o výrobní metodě (kontinuální, diskontinuální),
 - informace o standardních hodnotách nejdůležitějších technologických parametrů:
 - teplota,
 - tlak,
 - průtok,
 - koncentrace,
 - pH,
- informace o limitech, při jejichž překročení dojde ke zvýšení rizika (např. při snížené nebo žádné možnosti řízení reakce, při zrychlené korozi přístrojů atd.),
- informace o funkci jednotlivých částí a funkčních celků technologického zařízení,
- informace o postupu a výsledcích identifikace a hodnocení rizik v souvislosti s technologií,
- informace o dalších vysoce rizikových technologických zařízeních, která mohou ovlivňovat zařízení popisované,
- informace o zajištění technických prostředků, nutných pro bezpečný provoz a k řešení všech předvídatelných stavů, které mohou s určitou pravděpodobností nastat,
- proudový diagram se zřetelným vyznačením všech rozhodujících míst, významných z hlediska řízení bezpečnosti, důležitých článků, řídicích uzlů a dálkově řízených ventilů v zařízení,
- informace o zvláštních opatřeních při náběhu a ukončení technologického procesu,
- informace o zvláštních opatřeních při údržbě a opravě,
- podrobné informace o opatřeních k zajištění bezpečného provozu a důležitých uzlech, významných z hlediska řízení bezpečnosti, která nejsou zřetelně vyznačena v proudových diagramech,
- informace o důležitých prvcích (agregátech, dílech, součástkách) zařízení, která musí být pod pravidelnou kontrolou, např. klimatizace, s nákresem zařízení atd.,
- informace o kontrolních a diagnostických přístrojích používaných v zařízení (jejich umístění, technické řešení, spolehlivost atd.),
- informace o signálních a poplachových zařízeních,
- informace o centrálních rozvodech médií (pára a horká voda, elektřina, plyn, voda, dusík, vzduch atd.), potrubních systémech, odvodních kanálech apod. souvisejících s tímto zařízením (schéma),
- informace o látkách, jejichž přítomnost by mohla ovlivnit daný zdroj rizika,
- údaje o systému a způsobech skladování nebezpečných látek v souvislosti se zařízením,
- údaje o ochranných izolacích.

2.6 Popis částí zařízení a jejich vzájemné ovlivňování (odst. 1.1, 1.2, a 4.6.5 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

2.6.1 Popis je zaměřen na:

- části zařízení, které obsahují nebezpečné látky, a jejich umístění,
- části zařízení, ve kterých probíhají nebezpečné procesy,
- způsob zajištění bezpečnosti provozu

2.6.2 Popis návaznosti na ostatní části zařízení nebo objektu tak, aby byly zřejmé vazby a vzájemné ovlivňování

2.6.3 Popisy a projektové údaje o částech zařízení představujících riziko závažných havárií včetně uvedení technických norem a právních předpisů vztahujících se k provozované technologii

Doplňující poznámky

Souhrnné a přehledové informace o podniku

Bezpečnostní zpráva uvádí v komplexním pohledu informace o podniku se zaměřením na identifikaci částí podniku, které jsou významné z hlediska rizik závažných havárií.

Bezpečnostní zpráva podává v úvodu přehledovou informaci o podniku, jeho činnostech a produktech. Tato přehledová informace by neměla být uváděna ve velkém detailu, ale měla by umožnit posuzovateli zařazení dílčích informací do kontextu celkové informace. Přehledová informace (podle konkrétních podmínek) může obsahovat:

- a) informace o zařízení,
- b) stručné scénáře závažných havárií,
- c) ochranná a zásahová opatření,
- d) základní vztahy mezi různými zařízeními a částmi podniku,
- e) přehled historického rozvoje činností a výroby.

Tato část bezpečnostní zprávy může obsahovat plány a mapy ve vhodném měřítku a stručné a přehledové popisy, které vytvářejí jasnou představu o vnitřní lokalizaci a struktuře podniku jako celku. Informace tohoto charakteru zahrnují např.:

- a) lokalizace zařízení s potenciálem rizik závažných havárií (tato informace neobsahuje popis charakteru a vlastností tohoto zařízení, např. informaci o jednotlivých technologických zařízeních a aparátech, potrubích, řídicích systémech, výbušných prostorech atd.). Tato informace je uvedena v dalších detailních popisných částech bezpečnostní zprávy;
- b) lokalizace dalších zařízení včetně těch, které neobsahují nebezpečné látky, činnosti v těchto zařízeních a typy látek v nich přítomných;
- c) přehledové a souhrnné počty a rozmístění lidí (např. ve velínech a řídicích místnostech, v kancelářských prostorech, v kantýnách, chráněných prostorech atd.). V této souvislosti by měly být uvedeny předvídatelné změny v pohybech lidí po podniku (např. údržba v souvislosti s dodavateli nebo návštěvníky, směnová práce atd.);
- d) lokalizace vybraných činností, které mají nějaký vztah ke scénářům závažných havárií uvedených ve zprávě;
- e) lokalizace klíčových preventivních systémů nebo systémů zmírňujících závažné havárie (např. drenážní systémy a nádrže, nádrže s požární vodou, systémy čištění plynů, zacházení a práce s kapalinami, havarijní příčky v budovách a ochranné valy, významné pro ochranu lidí a životního prostředí před výbuchy);
- f) lokalizace klíčových řídicích systémů, např. počítačových řídicích systémů a izolačních systémů;
- g) lokalizace pozemních a železničních komunikací, vstupů do podniku (včetně takových, které jsou určeny pouze pro havarijní prostředky), všech dalších aspektů, které jsou významné z hlediska scénářů závažných havárií (např. zdroje výbuchu nebo jiné zdroje iniciace);
- h) pouze zásadní vlastnosti základního technického vybavení, významného pro prevenci a případné odstraňování následků závažné havárie. V této souvislosti mohou být uvedeny informace a poznámky k zálohovým (redundantním), oddělovacím a podobným systémům a faktorům (např. technická zařízení se vzduchem, s párou nebo elektrické sítě atd.);

- i) obecné aspekty týkající se havarijního stavu a zásahu, např. dodávky požární vody, únikové trasy nebo komunikační systémy;
- j) systémy monitorování a měření toxických produktů ve vzduchu, vodě nebo kanalizačních systémech;
- k) systémy detekce požáru a monitorování potenciálně výbušných atmosfér;
- l) systémy monitorování přístupů a detekce vloupání.

Přehledová část bezpečnostní zprávy může dále popisovat technologické procesy a situace významné z hlediska bezpečnosti provozu prováděné ve vybraných zařízeních, které by mohly vést k závažné havárii (podrobné a detailní informace se zpracovávají v příslušných kapitolách). Bezpečnostní zpráva popisuje účel zařízení a situace, které mohou nastat v tomto zařízení v souvislosti s nebezpečnými látkami. Tato část bezpečnostní zprávy může obsahovat přehledové informace a popisy:

- a) účelu zařízení,
- b) podmínek, za kterých jsou nebezpečné látky za normálního provozu přechovávány,
- c) co se může stát v souvislosti s nebezpečnou látkou, pokud nastanou její fyzikálně-chemické změny z jakékoliv příčiny,
- d) co a jak se stane v souvislosti s nebezpečnou látkou, pokud nastanou její fyzikálně-chemické změny v souvislosti s odchylkou od projektovaného účelu zařízení,
- e) odstraňování, retence, nové využití, recyklace nebo ukládání zbytkových a odpadních kapalin a pevných látek nebo odstraňování a zacházení s odpadními plyny.

Přehledová část může dále obsahovat popisy míst u zařízení, kde může dojít k realizaci havarijního scénáře (viz dále metodické pokyny ke způsobu hodnocení rizik závažné havárie).

2.7 Popis provozních činností a procesů spojených s rizikem závažné havárie (odst. 4.6.1 a 4.6.4 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

2.7.1 Popis činností

- a) popis základní provozní činnosti včetně výroby a konečných produktů,
- b) chemické reakce, fyzikální a biologické přeměny,
- c) dočasné skladování na pozemcích objektu nebo zařízení,
- d) ostatní činnosti související s manipulací, jako je např. nakládání, vykládání, přeprava včetně potrubní přepravy
- e) vypouštění, zadržování, opětovné použití a recyklace nebo zneškodnění odpadů,
- f) vypouštění a úprava odpadních plynů,
- g) ostatní, zejména zpracovatelské a úpravářské výrobní fáze.

2.7.2 Popis opatření, postupů a operací k zajištění bezpečnosti ve všech stádiích provozu (spouštění, provoz, odstavení, mimořádné podmínky, havarijní situace)

Doplňující poznámky

Popisy odpovídajících opatření, postupů a operací za mimořádných podmínek a havarijních situací mohou obsahovat:

- scénáře havárií s důrazem na zahajovací fázi výkonu protihavarijních opatření, včetně uvedení možných dopadů,
- jména nebo funkce osob oprávněných stanovovat postupy pro případ vzniku havárie a osob, které mají pověření koordinovat opatření ke snížení následků havárií na území provozovatele,
- popisy opatření, která jsou nebo budou přijata s cílem převést pod kontrolu všechny předvídatelné stavy nebo události, které by mohly mít význam v případě vzniku havárie - popis bezpečnostního vybavení, ochranných zařízení a prostředků (údaje o možnostech odběru vody, umístění požárních hlásičů a protipožárních zařízení apod.),
- popis postupu v případě havárie,
- jména nebo funkce osob, které jsou povinny udržovat spojení s orgány zodpovědnými za vypracování havarijního plánu okresu,
- opatření přijatá k omezení účinků na osoby přítomné v místě havárie, způsoby výstrahy, speciální osobní ochranné prostředky atd.,

- opatření zajišťující v případě vzniku havárie včasné vyrozumění orgánů, odpovědných za realizaci opatření stanovených havarijním plánem okresu,
- opatření přijatá za účelem výcviku personálu v činnostech, které jsou na něm požadovány s cílem optimalizovat koordinaci personálu s vnitřními a vnějšími zásahovými složkami,
- opatření přijatá za účelem poskytování pomoci při akcích ke zmírnění následků havárie mimo místo jejího vzniku,
- postup při poskytování informací příslušným orgánům státní správy, samosprávy, právníkům a fyzickým osobám v okolí podniku.

2.8 Monitorování, detekce úniků nebezpečných látek (odst. 4.7.6 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

- a) meteorologické stanice,
- b) detekce úniků nebezpečných chemických látek do ovzduší,
- c) detekce úniků nebezpečných chemických látek do vody, půdy a horninového prostředí,
- d) detekce přítomnosti výbušných látek,
- e) monitorování vstupu a pohybu cizích osob.

Doplňující poznámky

K tomuto odstavci lze uvést popisy a informace např. o detekčních zařízeních.

Analyzátory - popis funkce analyzátorů úniku nebezpečných látek (včetně případného automatického odstavení technologických zařízení, způsobu spouštění vodních clon, spuštění zvukové a světelné signalizace výronu apod.), rozmístění čidel, místa vyhodnocení - ústředny, nastavené hodnoty koncentrace pro aktivaci.

EPS - popis funkce a rozmístění čidel, místa vyhodnocení - ústředny, popis reakce, automatická reakce, spouštění vodních clon, odstavení technologických zařízení, zvuková a světelná signalizace.

2.9 Zajištění vnitřních a vnějších služeb významných z hlediska bezpečnosti provozu objektu nebo zařízení (odst. 4.7.1 až 4.7.5 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

2.9.1 Bezpečnostní zpráva popisuje vnitřní a vnější zajištění služeb rozhodujících pro bezpečnost provozu objektu nebo zařízení

2.9.2 Vnitřní služby

- a) vnitřní energetické sítě,
- b) výroba energií, skladování a zásobování paliva,
- c) havarijní napájení,
- d) protipožární zabezpečení,
- e) rozvody horké vody a ostatních tekutin,
- f) rozvody vzduchu,
- g) komunikační a informační systémy.

Doplňující poznámky k odstavci 2.9.2 g)

K tomuto odstavci lze uvést např. popisy komunikačních systémů:

- vybavení komunikačními prostředky - určování počtů a rozmístění přímých telefonních přístrojů a míst spojení (provozní přímé telefony, krátkovlnné vysílačky, telefonní spojení, závodní rozhlas, pagingové systémy, radiové spojení, intranet, internet),

- vyrozumění a komunikace s pracovišti,

Dále lze uvést popisy systémů, např.:

- havarijní zvukové a světelné signalizace - popisy havarijní zvukové a světelné signalizace (ovládané manuálně) uvnitř i vně objektu nebo zařízení (signály poplachových sirén),

- informování o meteorologické situaci - popis způsobu sledování meteorologické situace (např. určení směru větru větrnými pytlí - jejich rozmístění, odkud jsou viditelné). Uvede se systém evidence záznamů o meteorologické situaci (směr a rychlost větru) a jejich četnost a způsob upřesňování dalších meteorologických údajů (např. teplot vzduchu, vertikální stálosti atmosféry atd.).

2.9.3 Vnější služby

- a) vnější zdroje energie a zásobování,
- b) vnější zásobovací zdroje,
- c) vnější zásobování tekutými a pevnými médii.

2.9.4 Ostatní služby

- a) bezpečnostně technické,
- b) zdravotní,
- c) řídicí střediska,
- d) záchranné,
- e) ostraha objektu nebo zařízení,
- f) laboratoře,
- g) údržba a opravy aj.

Doplňující poznámky k odstavci 2.9.4 d)

K tomuto odstavci lze uvést popisy systémů, např. záchranných a likvidačních prací - obecné popisy lidských a materiálových zdrojů, které jsou k dispozici pro likvidaci následků havárie. Podle velikosti objektu nebo zařízení je pak zvolen především popis "globální", protože popisy jednotlivých předem definovaných provozních úseků (sekcí, souborů) a zásahových sil a prostředků provozovatele, případně jiných subjektů (okres, stát, sousední podniky) jsou popsány ve vnitřním havarijním plánu. V popisu vlastních lidských zdrojů je uveden i způsob řízení likvidace následků havárie.

2.9.5 Odpadní vody

- a) kanalizace a nakládání s odpadní vodou,
- b) zajištění likvidace použité hasební vody.

3. Popis okolí a životního prostředí (odst. 4.4 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

Popis okolí objektu nebo zařízení je proveden v rozsahu odpovídajícím možným rizikům závažné havárie. Popis umožňuje analyzovat následky možných havárií pro obyvatele, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek.

Doplňující poznámky

Přírodní prostředí v okolí podniku

Bezpečnostní zpráva podle konkrétní situace může obsahovat následující popisy:

- popis přírodního prostředí v okolí podniku umožňující posoudit hodnocení závažnosti dopadu závažné havárie. V rámci tohoto popisu jsou uvedeny aspekty citlivé s ohledem na poškození životního prostředí, např.:
 - a) lokality specifického vědeckého zájmu, zvláštní oblasti konzervace přírody, lokality vyžadující zvláštní ochranu,
 - b) chráněná území akumulace vod,
 - c) lokality citlivé z hlediska ochrany vod,

Je vysvětlena závažnost a charakter těchto míst s ohledem na zájem státu a v mezinárodním kontextu, např. zvláštní rizika pro flóru a faunu.

Bezpečnostní zpráva obsahuje popis okolního prostředí podniku v takovém detailu, aby orgány státní správy mohly posoudit, zda byly vzaty v úvahu všechny externí vlivy vzniku závažných havárií. Pokud se hovoří o prostředí v okolí podniku, pak tento termín zahrnuje přírodní prostředí nad, pod a v okolí hranic podniku a člověka jako součást tohoto přírodního prostředí. Tato informace má umožnit orgánu státní správy posoudit adekvátnost popisu možných scénářů závažné havárie, událostí a podmínek, které by mohly k takové havárii vést. Tato informace je základním předpokladem kvalitního posouzení hodnocení scénářů závažné havárie. Popis životního prostředí a okolí podniku je nezbytný v detailu, který zohledňuje možné následky závažné havárie. Rozloha popisovaného okolí musí korespondovat s předvídatelným rozsahem rizik na základě odhadovaných příčin nejhorších událostí. Tyto informace umožňují orgánům státní správy posoudit odpovídající úroveň popisu následků závažné havárie. Tato část obsahuje mapu ve vhodném měřítku (obvykle minimálně 1:10 000) v grafickém znázornění podniku a jeho okolí. Dále mohou být přiloženy individuální mapy k identifikaci populace v okolí podniku s vyznačením okolního přírodního prostředí. Na této mapě jsou uvedeny územní struktury (např. průmysl, zemědělství, urbanistické uspořádání, místa citlivá s ohledem na ochranu životního prostředí) a místa s nejvýznamnějšími budovami a infrastrukturními položkami, např. nemocnice, školy, další podniky, silniční a železniční síť, letecké koridory a letiště atd. Na mapě jsou zakresleny také přístupové cesty k podniku, výstupní cesty z podniku a další komunikační trasy

významné s ohledem na záchranné a havarijní postupy (viz také kapitola 2.3). V některých případech se může ukázat nezbytnost použití různých mapových měřítek s ohledem na různé účinky v souvislosti se vzdáleností.

3.1 Demografická a geografická charakteristika (odst. 4.4.2 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

V rozsahu, který odpovídá možným následkům závažné havárie, obsahuje popis okolí objektu nebo zařízení informace o:

- a) obydlených oblastech,
- b) zařízeních určených pro veřejnost,
- c) ohrožených budovách správních úřadů,
- d) územích chráněných podle zvláštních předpisů,
- e) infrastruktury.

Doplňující poznámky

Obyvatelstvo

V bezpečnostní zprávě je uveden popis okolní populace. Tato informace obsahuje:

- a) průměrný počet obyvatel,
- b) odhadovaný počet lidí, kteří se mohou nacházet v předmětné oblasti, např. dojíždka do práce, přítomnost turistů, návštěvy na sportovních podnicích nebo autoservisech atd. Skupiny lidí, které mohou představovat zranitelnou skupinu (žáci škol, pacienti zdravotnických zařízení, skupiny obyvatel v místech vysoké populační hustoty). Informace v bezpečnostní zprávě zahrnuje také odhad nepřímých dopadů závažné havárie na veřejnost (např. možnosti kontaminace pitné vody atd.)

Stavební a další infrastruktura v okolí podniku

Bezpečnostní zpráva identifikuje:

- a) významné registrované stavby,
- b) významné infrastrukturní části, např. velké transportní trasy nebo infrastrukturní zařízení (elektřina, plyn, telefon, kanalizace a další zařízení), které mohou být zranitelné v souvislosti s účinky závažné havárie.

3.2 Průmyslové a skladové objekty, přepravní cesty (odst. 4.4.3 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

V popisu jsou uvedeny i okolní průmyslové činnosti a přepravní cesty, které mohou být zdrojem rizik závažných havárií v objektu nebo zařízení nebo mohou být zasaženy následky závažné havárie mající původ v daném objektu nebo zařízení

Doplňující poznámky

Další činnosti aktivity v okolí podniku

Bezpečnostní zpráva identifikuje všechny další činnosti a aktivity v lokalitě okolí podniku, které mohou aktivovat závažnou havárii. Tato informace obsahuje např.:

- a) informace o dalších zařízeních s rizikem vzniku závažné havárie, o potrubích, která jsou schopna iniciovat závažnou havárii;
- b) informace o využívání území, včetně současných hornických a dobývacích činností;
- c) informace o letecké dopravě v prostoru nad podnikem a v okolí podniku, včetně civilních a vojenských činností;
- d) informace o dopravě, která může mít dopad na průběh a vznik závažné havárie, včetně případné lodní dopravy a významných dopravních tras a pohybů nebezpečných látek;
- e) informace o zkušenosti s jednáním lidí v dané lokalitě, které může vést k závažným haváriím (např. vandalismus, žhářství, krádeže atd.);
- f) informace o průběhu a trasách vedení stožárů a linek vysokého napětí;
- g) informace o radiovém provozu v lokalitě, vytvářejícím elektromagnetická pole, která mohou vést k interferenci s bezpečnostními řídicími systémy nebo komunikačními systémy, případně by tímto způsobem mohla být iniciována elektrovýbušná zařízení.

3.3 Meteorologická charakteristika (odst. 4.4.4a Přílohy č.3 k vyhlášce č.8/2000 Sb.)

Meteorologická charakteristika obsahuje následující údaje:

- průměrné a maximální srážky (déšť, sníh, kroupy),
- bouřková činnost,
- vlhkost, mlhy, mráz,

- charakter větrů (směr, rychlost),
- třída stability,
- max. a min. teploty;

3.4 Vodohospodářská, hydrogeologická a geologická charakteristika (odst. 4.4.4b Přílohy č. 8/2000 Sb.)

a) Tato charakteristika zahrnuje:

- obecnou geologickou, hydrogeologickou a vodohospodářskou) charakteristiku,
- údaje o seismické činnosti,
- zátopová území, povodně, sesuvy půdy,
- ostatní specifická ohrožení objektu nebo zařízení

Doplňující poznámky

Bezpečnostní zpráva vedle informací ve struktuře přílohy odstavce 3.3, 3.4 popisuje vlastnosti okolního životního prostředí, které mohou mít vliv na dopady závažné havárie:

- a) topografie míst, která by mohla mít vliv na rozptyl toxických nebo hořlavých plynů nebo hořlavých produktů (existence dalších struktur, podchody pro chodce, tunely, přírodní překážky, atd.);
- b) místní dlouhodobé záznamy o počasí včetně rychlosti větru, směru větru, atmosférické stabilitě, dešťových srážkách, inverzích atd. Bezpečnostní zpráva popisuje význam těchto informací na vývoj úniku nebezpečných látek;
- c) popis podloží a okolních geologických a hydrogeologických struktur s ohledem na hodnocení závažné havárie;
- d) popis průběhů okolních vodních toků (za různých průtokových podmínek), stav vodonosných vrstev, výskyt podzemních vod a místa odběru pitných vod s ohledem na rozptyl kapalných kontaminantů nebo výluhů z pevných látek a možnost jejich ukládání v okolním prostředí;
- e) popis kvality území;
- f) informace o kanalizačních systémech a systémech odvodu dešťových vod s ohledem na rozptyl kapalných kontaminantů mimo podnik;
- g) popis vlastností okolí, které by mohly narušit havarijní zásah nebo navazující zmírňující opatření.

4. Způsob hodnocení rizik závažné havárie (odst. 1.3, 1.4, 5.1 až 5.7 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

4.1 V bezpečnostní zprávě se jednoznačně dokládá zjištění zdroje závažné havárie, stanovení rizika v objektu nebo zařízení

4.2 Kvalitativní nebo kvantitativní postup, případně kombinace těchto postupů se při analýze a stanovení rizik aplikuje odpovídajícím způsobem tak, aby se získala celková znalost bezpečnostní situace a zjistilo se možné ohrožení zdraví a životů lidí a hospodářských zvířat, životního prostředí a majetku

4.3 Výběr způsobu hodnocení závisí na vlastnostech místa a možném riziku. Analýza rizik zejména obsahuje:

- a) určení zařízení nebo části zařízení významných z hlediska bezpečnosti,
- b) určení zdrojů rizik závažných havárií,
- c) stanovení následků možných závažných havárií,
- d) stanovení a určení přiměřených preventivních, monitorovacích opatření a opatření ke zmírnění následků závažné havárie.

4.4 Analýza rizik možného vzniku závažné havárie v objektech a zařízeních

4.4.1 Analýza rizik zahrnuje

- a) zjištění a analýzu částí zařízení, ve kterých může dojít k závažné havárii, aniž jsou vyloučeny ostatní části zařízení sekce mající vliv na bezpečnost jejich provozu,

- b) stanovení zdrojů rizik, tj. podmínek nebo událostí ohrožujících bezpečný provoz objektu nebo zařízení, určení podmínek, za kterých k havárii může dojít, a možných následků těchto událostí,
- c) podrobný popis scénářů možných havárií, pravděpodobnosti jejich vzniku, včetně podmínek, za kterých mohou vzniknout, a odhad rozsahu a následků možných závažných havárií,
- d) zhodnocení přijatých preventivních opatření a opatření ke zmírnění následků závažných havárií.

4.4.2 Postupy a výsledky analýzy rizik a hodnocení pravděpodobnosti vzniku a možných následků havárie se dokumentují.

4.5 Stanovení zdrojů rizik závažných havárií v objektech nebo zařízeních

4.5.1 Zdroji rizik jsou podmínky nebo události, které ohrožují bezpečnost provozu objektu, zařízení nebo jeho části (selhání lidského činitele).

4.5.2 Postupy a výsledky analýzy rizik a hodnocení pravděpodobnosti vzniku a možných následků havárie se dokumentují.

4.6 Popis přijatých opatření snižujících pravděpodobnost vzniku havárie a závažnost možných následků

4.6.1 Bezpečnostní opatření se navrhuje a zavádějí tak, aby

- a) předcházela selhání zařízení včetně chyby obsluhy,
- b) předcházela vzniku situací vedoucích k závažné havárii,
- c) snížila možné následky závažných havárií pro osoby a životní prostředí.

4.6.2 Mezi bezpečnostní zařízení patří

- a) řídicí systémy včetně blokovacích zařízení,
- b) systémy ochrany před požárem a výbuchem,
- c) zařízení omezující rozsah úniků nebezpečných látek,
- d) detekční a poplachové systémy,
- e) automatické odstavovací systémy,
- f) pulty integrované havarijní ochrany,
- g) rychlé postupy odstávky,
- h) zvláštní opatření proti neoprávněné manipulaci.

4.7 Hodnocení rizik

4.7.1 Hodnocení rizik se provádí s využitím kvalitativních a kvantitativních analytických metod a kritérií.

4.7.2 Hodnocení bezpečnostních opatření se provádí s ohledem na celkové hodnocení rizik v objektu nebo zařízení.

4.7.3 Hodnocení bezpečnostních opatření obsahuje

- a) kritéria použitá pro rozhodování o výběru, způsobu použití a zálohování bezpečnostních opatření,
- b) spolehlivosti komponentů a systémů a účinnost organizačních opatření,
- c) způsoby prokázání vhodnosti přijatých bezpečnostních opatření,
- d) způsoby zajištění zpětné vazby bezpečnostních opatření směrem k celému systému,
- e) prokázání shody přijatých opatření s příslušnými právními předpisy a doporučeními.

4.8 Odkazy na další dokumentaci potřebnou pro posouzení zajištění bezpečnosti uvedené v přílohách k bezpečnostní zprávě

Doplňující poznámky

Zákon č. 353/1999 Sb. a související legislativa požaduje pro bezpečnostní zprávu podrobné hodnocení rizik závažné havárie. Hodnocení rizik se opírá o postupy a techniky popisované ve třech hlavních pramenech. Jde

především o novou příručku sestavenou kolektivem pracovníků Úřadu pro závažné havárie Spojeného výzkumného střediska Evropské komise v italském městečku Ispra pod vedením Christiana Kirchsteigera. Název této užitečné pomůcky vydané v roce 1998 je Risk Assessment and Management in the Context of the Seveso II Directive. Autor v ní přehledně bez přílišných podrobností, ale po letitých zkušenostech v oboru, postupně pojednává o jednotlivých aspektech spojených s bezpečností chemických zařízení. Výklad vhodně ilustruje a osvětluje řadou příkladů. Druhá a třetí příručka pochází z dílny amerického Centra pro chemickou procesní bezpečnost (CCPS) spadající pod Americkou společnost chemických inženýrů (AIChE). První z nich vydaná v roce 1992 s názvem Guidelines for Hazard Evaluation Procedures - Second Edition with Worked Examples se zabývá spektrem kvalitativních technik pro určování zdrojů rizika technologických systémů a technikami analýzy těchto systémů doplněných praktickými příklady. Druhá praktická příručka z produkce CCPS-AIChE má název Guidelines for Chemical Process Quantitative Risk Analysis (zkráceně Guidelines for CPQRA) a byla vydána poprvé v roce 1989. Druhé vydání vyšlo v roce 2000.

Postup při hodnocení rizik závažných havárií:

1. identifikace a popis nebezpečí (zdrojů rizik) a relativní ocenění závažnosti jednotlivých zdrojů rizik,
2. identifikace možných scénářů nehod, které mohou vyústit v závažnou havárii,
3. stanovení odhadu následků scénářů havárií pro zdraví a životy lidí, majetek a životní prostředí,
4. stanovení odhadu pravděpodobností scénářů havárií,
5. ocenění rizika (kombinace odhadu následků a pravděpodobnosti scénářů),
6. hodnocení přijatelnosti rizika vzniku závažné havárie.

Základem pro analýzu a hodnocení rizik (identifikace nebezpečí - zdrojů rizik, analýza, ocenění a hodnocení rizika) a řízení rizik v objektu nebo zařízení je bilance systému. Primárním krokem je provedení materiálové bilance všech chemických látek, chemických přípravků a médií v objektu nebo zařízení, často doplněné energetickou bilancí. Dalším předpokladem pro provedení analýzy a zhodnocení rizik je znalost technologického procesu za normálních i mimořádných podmínek, příp. jiného způsobu nakládání s chemickými látkami nebo přípravky a kvalitativní údaje o vlastnostech přítomných nebo při havárii vznikajících chemických látek. K tomu přistupují další předpoklady, jako jsou např. podrobná znalost objektu nebo zařízení, údaje pro kontrolu, měření a regulaci procesu, znalost pracovních pozic rozhodných z hlediska možných vlivů lidského faktoru a příp. další data.

Podle výsledků analýzy rizik se provede hodnocení rizik, posoudí se závažnost a přijatelnost rizika podle stanovené meze přijatelnosti. V případě, že riziko je nepřijatelné, provede se hlubší analýza rizika s následným stanovením a realizací opatření ke snížení rizika. Řízení rizika představuje komplex organizačních a technických opatření, která se uplatňují v případech, kdy není možné ze zásadních důvodů existující rizika technicky nebo procesně vyloučit (např. změnou technologie, náhradou rizikových médií za neriziková, eliminováním vlivu lidského faktoru na iniciaci havarijního stavu apod.). Účelem řízení rizika je zajištění stavu, kdy případné nežádoucí odchylky od provozních hodnot technicko-bezpečnostních parametrů, příp. selhání lidského činitele neumožňují nastartovat sled událostí, které by mohly vést ke vzniku havarijního stavu se závažnými následky. V procesu řízení rizika se využívá kromě specifických organizačních opatření celá škála dostupných technických systémů a komponent, jistících regulačních prvků, automatických informačních, kontrolních, prověřovacích, řídicích a blokovacích systémů.

Ukazatelé k analýze a hodnocení rizik

- Stanovení všech objektů nebo zařízení s vybranými nebezpečnými chemickými látkami.
- Popis každého analyzovaného systému (objektu nebo zařízení), včetně popisu provozních podmínek.
- Znalost a dokumentování:
 - a) přítomnosti nebezpečných chemických látek a přípravků (a jejich vlastností), nacházejících se v objektech nebo zařízeních,
 - b) možných nebezpečných chemických reakcí mezi chemickými látkami nacházejícími se v objektech nebo zařízeních při nežádoucím kontaktu nebo za nežádoucích provozních podmínek,
 - c) všech fyzikálních situací v objektu nebo zařízení, které mají potenciál způsobit škodu (lidskému zdraví, na majetku, životnímu prostředí),
 - d) potenciálních situací mimo objekt nebo zařízení, které mohou způsobit závažnou havárii v objektu nebo zařízení.
- Identifikace a popis všech zdrojů rizik (a relativní ocenění závažnosti jednotlivých zdrojů rizik), jejich označení v mapě podniku.

- Identifikace a výběr reprezentativních scénářů nehodových událostí, které mohou vyústit v závažnou havárii.
- Stanovení odhadu následků scénářů havárií pro zdraví a životy lidí, na majetek a na životní prostředí.
- Stanovení odhadu pravděpodobností scénářů havárií.
- Ocenění rizika.
- Hodnocení rizika (jeho přijatelnost podle stanovených hodnot mezi přijatelnosti).
- Uvedení metodiky pro analýzu rizika (pokud není obecně známa uvede se její popis)
- Posouzení vlivu lidského činitele.

Problematika spolehlivosti lidského činitele

Metodické materiály EU hovoří mimo jiné o organizačních chybách a chybách lidského faktoru, které chápou jako selhání schopnosti řídit a obsluhovat zařízení s rizikem vzniku závažné havárie. Tato schopnost má zásadní význam i pro plně automatizovaná zařízení, stejně jako pro zařízení vyžadující značný podíl manuální obsluhy. Chybování lidského činitele a dopad těchto chyb na bezpečnost musí být pečlivě a opakovaně posuzovány a prověřovány provozovatelem. Pokud se hovoří o možných chybách lidského činitele uvádějí materiály EU např.:

- chyby obsluhy (záměny ovladačů, chybná manipulace s ventily atd.),
- odpojení bezpečnostních systémů v důsledku chyby obsluhy,
- chyby při mísení chemických látek,
- chyby v komunikaci obsluhy,
- špatně provedené servisní a údržbářské práce,

Jako příklady příčin chybování lidského činitele uvádí materiály EU:

- chybné reakce pracovníků obsluhy na rizika,
- nedostatečnou kvalifikaci, trénovanost, osobnostní a zdravotní předpoklady personálu,
- nevybavení obsluhy zařízení jednoznačnými a pochopitelnými instrukcemi pro výkon pracovních činností,
- špatnou kontrolu a řízení personálu,
- nedostatečnou nebo nesprávnou informovanost obsluh,
- nevhodné a nepříznivé pracovní podmínky a pracovní prostředí,
- nesprávně, nebezpečně nebo neuspokojivě stanovené technologické, bezpečnostní a havarijní postupy,
- nesoulad mezi bezpečnostní a ekonomickou složkou provozovatele.

Materiály EU uvádějí obecný názor, že lidské chybování je parametr značně složitý a nepředvídatelný. Řešení spolehlivosti lidského činitele nelze proto chápat jako izolovaný krok nebo jednorázové rozhodnutí. Celková spolehlivost je dána spolehlivostí všech hlavních složek souvisejících s lidským činitelem, jejímž výsledkem by měl být systém schopný odolávat více než 15 jednotlivým selháním nebo kombinacím takových selhání.

V textu zákona č. 353/99 Sb. je uveden požadavek na informace o spolehlivosti lidského činitele pod položkami hodnocení rizik závažné havárie v bezpečnostní dokumentaci. Explicitně nacházíme tento požadavek ve struktuře bezpečnostního programu prevence závažné havárie (vyhláška č. 8/2000, příloha č. 2, 4.2.b), implicitně potom ve struktuře bezpečnostní zprávy (vyhláška č. 8/2000 Sb., příloha 3, 5.4.1.b). V bodě 4.2.b) bezpečnostního programu je uvedeno, že stanovení a hodnocení zdrojů rizik se provádí pro normální a mimořádné provozní podmínky včetně možného selhání lidského činitele. V bodě 5.4.1.b) bezpečnostní zprávy je uvedeno, že analýza rizik zahrnuje stanovení zdrojů rizik, tj. podmínek nebo událostí ohrožujících bezpečný provoz objektu nebo zařízení, určení podmínek, za kterých k havárii může dojít, a možných následků těchto událostí.

Při posouzení spolehlivosti lidského činitele se vychází ze skutečnosti, že člověk je potenciální a nejvážnější příčinou vzniku závažné havárie, tedy sám o sobě představuje jeden z faktorů rizika. Proto je nezbytné, aby provozovatel analyzoval všechny aspekty tohoto faktoru a na základě této analýzy provedl příslušná preventivní opatření. Za předpokladu vhodných osobnostních nároků na obsluhu představuje posouzení spolehlivosti lidského činitele zároveň také opatřením ke zvýšení bezpečnosti provozu. Pro praktickou potřebu je dále uveden možný postup zpracování části spolehlivosti lidského činitele.

Spolehlivost lidského činitele Pracovní pozice¹

V prvním kroku metodického postupu je nezbytné provést výběr (seznam) a popis (stručné vystižné charakteristiky) pracovních pozic s přímou vazbou na vznik závažné havárie (scénáře závažných havárií). Musí se jednat o pracovní pozice s reálnou a přímou vazbou, tedy takové, které mohou zásadně a bezprostředně ovlivňovat bezpečnost provozu nebo vznik závažné havárie (operátoři a obsluha velinů a dispečinků různých úrovní, manipulační dělníci ve skladech nebezpečných látek, pracovníci údržby a servisů, obsluhy cisteren s nebezpečnými látkami atd.). V této části se tedy nejedná o řídicí pracovníky, kteří systémovými chybami mohou představovat také zásadní potenciál ovlivňující bezpečnost a vznik závažné havárie.

Kategorizace systému člověk-technologie

Dále je nezbytné provést rychlou kvalitativní nebo kvantitativní analýzu a posouzení možných konkrétních chyb a selhání člověka na takto vybraných pracovních pozicích (může vycházet např. z metodiky What if, HAZOP a dalších) a jednotlivé výsledky popsat v bezpečnostní dokumentaci.

Aby provozovatel mohl stanovit kritéria nároků na člověka (a tím nejvýznamnějším způsobem zvýšil spolehlivost lidského činitele) na daných pracovních pozicích je nutné provést kategorizaci systému člověk-technologie, kde přicházejí v úvahu kritéria např.:

- účel a poslání systému
- technická úroveň systému, např. podíl automatizovaných operací; podle poměru mezi počtem osob (obsluhy) a produkcí (výkonností); podle nároků na obsluhu (rutinní činnosti až zvýšené nároky na kvalifikaci a odborné dovednosti)
- počet a složitost subsystémů, technologická náročnost, velikost plošná a prostorová podle složitosti a rozsáhlosti systému atd.

Uvedená kritéria systému člověk-technologie charakterizují spíše jeho vnější atributy. Se zřetelem na úlohu člověka v tomto systému je potom rozhodující úroveň technologického vybavení pracovišť a pracovních míst prostředky interface (sdělovače, ovládače), to jest jejich typy a množství, jichž pracovníci využívají při spouštění, odstavení, sledování chodu, při likvidaci odchylek od žádoucích stavů. S tím pak souvisí další důležité kritérium - požadavky na obsluhu, kvalifikaci, znalosti a zkušenosti, které se odvíjejí od:

- složitosti technického systému (technologie)
- složitosti softwaru a hardwaru
- složitosti a přemíry pracovních úkonů a informací nezbytných k obsluze
- složitosti při spouštění, odstavení a chodu systému
- požadavků technologie na obsluhu (nároky na informace-příjem, zpracování, časové nároky; nároky na rozhodovací procesy-pracovní postupy, za mimořádných situací atd.; nároky na pracovní polohy a pohyby- kde je to relevantní, např. obsluhy cisteren s nebezpečnými látkami - typy, charakter, rychlost a rytmus)
- možných následků chybování člověka (viz scénáře závažných havárií) atd.

U jednotlivých kritérií lze stanovit stupně složitosti (např. ve škále do 5), které po integraci v konečném výsledku umožňují provozovateli stanovit selektivní požadavky a nároky na obsazení pracovních pozic konkrétními pracovníky a další rozhodovací postupy (např. při zavádění dalších preventivních a jiných opatření). U subsystémů kategorizovaných jako nejsložitější je nezbytné stanovit nejpřísnější požadavky a nejvyšší nároky na obsluhu a provést nezbytná preventivní opatření.

Preventivní opatření v souvislosti se spolehlivostí lidského činitele (např. požadavky na výběr lidí)

Základním preventivním opatřením ke zvýšení spolehlivosti lidského činitele na základě provedené kategorizace systému člověk-technologie je stanovení minimálních požadavků a nároků na:

- člověka (schopnosti, znalosti, výkonnost, odolnost, zdravotní stav, osobnostní faktory atd.)
- pracovní prostředí (nároky na jednotlivé faktory a jejich komplexní působení, minimální standardy velinů a dispečinků, optimalizace limitů jednotlivých faktorů atd.)
- pracovní podmínky (režim práce a odpočinku, směnnost, motivace, řízení, kontrola)
- sledování sociálních a mimopracovních faktorů
- řešení problémů v souvislosti s výsledky subjektivního hodnocení pracovníky
- vyšetřování havárií a nehod (i bez následků) s ohledem na vliv lidského činitele a jejich promítnutí do bezpečnostních systémů a preventivních opatření.

V návaznosti na stanovení těchto minimálních požadavků a nároků se předpokládá také existence systémů a postupů jejich efektivního řešení a plnění provozovatelem. Všechna výše uvedená opatření by měla být v bezpečnostní dokumentaci uvedena jako popisy, informace a charakteristiky doplněné prokázáním skutečného stavu a výsledků, včetně periodického testování a řešení podle aktuálních potřeb bezpečnosti provozu a prevence závažné havárie.

Výběr některých dalších preventivních opatření

- Optimalizace technických a ergonomických parametrů softwaru a hardwaru
- Školení, trénink, testování znalostí a schopností lidí a funkčnosti subsystémů
- Optimalizace pracovních činností (odstranění zbytečných úkonů a informací)
- Nahrazení zásahů člověka automatizací (posilování software)
- Zálohování lidského činitele (dalším lidským činitelem nebo technickým opatřením)

Stručný výběr některých položek do bezpečnostní dokumentace v části hodnocení spolehlivosti lidského činitele

- Identifikace pracovních pozic, které mohou ovlivnit bezpečnost subsystému a vznik havárie vymodelované v příslušném scénáři
- Název a stručná charakteristika pracovních pozic
- Analýza a posouzení spolehlivosti lidského činitele na určených pracovních pozicích
 - kritická místa systému člověk – technologie
 - možné chyby, selhání lidského činitele a jejich potenciální příčiny (např. HAZOP, klasifikace a kategorizace možných chyb a příčin atd.)
 - kvantitativní analýzy spolehlivosti lidského činitele (např. Human Reliability Assessment – HRA, THERP, HAZOP, SHERPA, PHEA, TOR, atd.-nejsou nezbytně nutné)
- Kategorizace (popis) náročnosti subsystému (složitost techniky, složitost situací při spouštění, odstavení a běžném provozu, složitost komunikace).
- n Systémy výběru lidí na pracovní pozice podle stanovených požadavků a nároků, např.:
 - zdravotní stav (celkový, věk, zdravotní kontraindikace, sensorické funkce, atd.) a jeho periodické ověřování
 - osobnostní faktory (emocionální stabilita, sebeovládání a vůle, odolnost vůči stresu, dobrá sociální inteligence-ochota ke spolupráci, atd.)
- Pravidelné (v určených termínech) testování a ověřování lidí ve smyslu kladných předpokladů výkonu pracovní pozice
- Pravidelné (v určených termínech) posuzování, vyhodnocování a řešení faktorů a podmínek, které mohou být příčinou chyb a selhání lidského činitele např.:
 - ergonomické nedostatky (pracovní místo, interface, komunikace),
 - nedostatky a nejasnosti software,
 - nejasné a nevymezené povinnosti obsluh,
 - neodpovídající faktory pracovní prostředí,
 - nevhodné pracovní vytížení,
 - nevhodné rotace směn,
 - nepříznivé klima na pracovišti,
 - mimopracovní vlivy – životní styl (sledování situace v rodině atd.).
- Pravidelně seznamování pracovníků s informacemi o riziku jimi obsluhovaného zařízení
- Pravidelné ověřování percepce (vnímání) rizika u pracovníků
- Pravidelná cvičení, nácviky, testy havarijních a mimořádných situací (i bez upozornění)
- Pravidelná hodnocení interpersonální a podnikové komunikace v běžných i mimořádných podmínkách
- Pravidelné aplikace vhodných dotazníků subjektivních pocitů pracovníků
- Anonymní schránka určená na požadavky, náměty a připomínky pracovníků.

Ukazatele k řízení rizik

- *Plán omezování rizik a systém kontroly plánu omezování rizik.*
- *Postup pro trvalé sledování účinnosti opatření pro omezování rizik.*
- *Adekvátnost bezpečnostních a ochranných opatření k existujícím rizikům.*

Při zpracování tak důležitého tématu bezpečnostního programu nebo bezpečnostní zprávy jako je spolehlivost lidského činitele musí nutně docházet ke spolupráci analytiků rizika technického zaměření a odborníků na otázku lidského činitele. Odborníci na otázku lidského činitele (psychologové, odborníci na řízení lidských zdrojů, personalisté a další) představují nezbytný potenciál pro zpracovatele bezpečnostní dokumentace. Většinu výstupů do bezpečnostní dokumentace získají zpracovatelé řízenými rozhovory a konzultacemi s těmito vybranými pracovníky provozovatele a studiem příslušných podnikových dokumentů a písemností, jejichž výběrové části představují důkazový a demonstrační materiál pro referenční přílohy bezpečnostní dokumentace.

5. Popis ochranných a zásahových prostředků omezujících následky závažné havárie (odst. 1.5 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

Přehled základních disponibilních prostředků umožňujících zmírnit následky závažné havárie. Jedná se zejména o:

- a) popis technických prostředků instalovaných v objektu nebo zařízení,
- b) organizaci vyrozumění, varování a zásahu,
- c) popis mobilizovatelných zdrojů včetně disponibilních vnějších (externích) zdrojů.

6. Souhrnné zpracování dokumentace (odst. 6 Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.)

6.1 Podklady podle bodů 4, 5 a 6 (dle Přílohy č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb.) se zpracují do závěrečného dokumentu, který popisuje způsob zajištění provozu objektu nebo zařízení tak, aby byly zřejmé vazby mezi jednotlivými částmi zařízení nebo objektu, jejich vzájemné ovlivňování a vztah k jejich okolí.

6.2 Zpracovaná dokumentace se v souladu se zákonem předloží ke schválení.

Doplňující poznámky

Příloha č. 3 k vyhlášce č. 8/2000 Sb. ukládá provozovatelům zpracovat bezpečnostní zprávu obsahující popisnou část objektu nebo zařízení a podrobné hodnocení rizik a tuto část dokumentace postoupit orgánu státní správy ke schválení. Současně je však třeba provozovatelům připomenout, že nedílnou součástí bezpečnostní zprávy je i bezpečnostní program. Bezpečnostní zprávu tedy tvoří zpracovaná témata, uvedená v kapitolách 1 až 5 tohoto metodického pokynu.

Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dne 31. srpna 2001

V Praze dne 24. srpna 2001

Ing. Karel Bláha, CSc., v.r.

ředitel odboru environmentálních rizik

SDĚLENÍ

29. SDĚLENÍ

sekretariátu rozkladové komise o výkladech právních předpisů, přijatých výkladovou komisí ministra životního prostředí

č. 21/2001

Prodlužování doby platnosti rozhodnutí o stanovení průzkumného území

k § 4 a § 4a zákona ČNR č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů

Požádá-li zadavatel o prodloužení doby platnosti rozhodnutí o stanovení průzkumného území, ministerstvo jej poučí v tom smyslu, že platná právní úprava umožňuje pouze nově stanovit průzkumné území, nikoliv prodloužit dobu jeho platnosti.

Odůvodnění:

Podle ustanovení § 4 odst. 3 zákona ČNR č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění před zákonem č. 366/2000 Sb., které upravovalo institut povolení k provádění geologických prací uvedených v ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zákona (vyhledávání a průzkum ložisek nerostů, ověřování jejich zásob a zpracovávání geologických podkladů pro jejich využívání a ochranu), bylo možné dobu platnosti tohoto povolení prodloužit.

Uvedený institut je platným zněním zákona o geologických pracích (tedy ve znění zákona č. 366/2000 Sb.) nahrazen institutem stanovení průzkumného území, přičemž možnost prodloužení doby, na kterou je průzkumné území stanoveno, upravena není. Zákon pouze stanoví, že v rozhodnutí o stanovení průzkumného území se mimo jiné vymezí „doba platnosti území“.

Rozhodnutí správního orgánu o prodloužení, resp. neprodloužení doby platnosti rozhodnutí o stanovení průzkumného území by tedy bylo nicotným správním aktem pro absolutní nedostatek pravomoci o takové věci rozhodnout. Jednalo by se o tzv. paakt, z něhož nevyvěrají žádné právní účinky. V případném soudním sporu by soud k této věci přihlížel z úřední povinnosti bez ohledu na to, zda byla vznesena taková žalobní námitka či nikoliv.

Podle čl. II bod 1 zákona č. 366/2000 Sb. „žádosti o povolení vyhledávání nebo průzkumu ložisek vyhrazených nerostů a žádosti o prodloužení již vydaných povolení podané a dosud nevyřízené do účinnosti tohoto zákona se posuzují podle právní úpravy platné před nabytím účinnosti tohoto zákona“. Z toho plyne, že o žádosti o prodloužení může správní orgán rozhodnout pouze v případě, že ji obdržel do 21. listopadu 2000. Zákon č. 366/2000 Sb. nabyl účinnosti dne následujícího (kromě čl. I bod 7, který nabyl účinnosti 1.1.2001).

č. 22/2001

Konkurence žádostí o stanovení průzkumného území

k § 4a zákona ČNR č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů

Jestliže za stejným cílem a ve stejném území požádá o stanovení průzkumného území více zadavatelů a jejich žádosti se netýkají průzkumu ložiska nalezeného za prostředky státního rozpočtu (§ 4a odst. 3 zákona o geologických pracích), ministerstvo vede řízení o stanovení průzkumného území se zadavatelem, jehož žádost o stanovení průzkumného území došla ministerstvu dříve.

Odůvodnění:

Podle ustanovení § 4 odst. 1 zákona o geologických pracích „geologické práce pro vyhledávání a průzkum ložisek vyhrazených nerostů a průzkum výhradních ložisek nevyhrazených nerostů je možné provádět pouze na průzkumném území, které je stanoveno právní osobě nebo fyzické osobě, která má oprávnění k hornické činnosti“.

Pro vyřizování žádostí o stanovení území, kde má být prováděn průzkumu ložiska nalezeného za prostředky ze státního rozpočtu, stanoví zákon o geologických pracích zvláštní režim. Podle ustanovení § 4a odst. 3

zákona oznámí ministerstvo příjem takové žádosti v Obchodním věstníku. Do 30 dní od oznámení žádosti je pak možné podat tzv. konkurenční žádost. Do té doby není zahájeno správní řízení. V případě dvou nebo více žádostí rozhodne ministerstvo na základě jejich posouzení a přihlédne k tomu, která žádost zajišťuje získání úplnějších geologických informací a lepší ochranu zákonem chráněných zájmů.

Uvedený režim se dotýká pouze žádostí, ve kterých jde o průzkum ložiska nalezeného za prostředky státního rozpočtu a ministerstvo obdrží více žádostí o stavení průzkumného území pro výhradní ložisko stejného nerostu a navrhovaná území se zcela nebo zčásti překrývají. Pro ostatní žádosti zákon o konkurenci žádostí mlčí. V takových případech platí obecný princip priority (přednosti), který je ve světě na daném úseku činnosti obecně uznáván a byl zakotven i v dosavadní české právní úpravě. Podle ustanovení § 4 odst. 4 zákona o geologických pracích, ve znění zákona č. 543/1991 Sb., vydávalo ministerstvo povolení geologických prací tomu zadavateli, který o povolení požádal dříve. Výjimkou byl případ, kdy ministerstvo v souladu s odst. 5 citovaného ustanovení vypsalo nabídkové řízení na vyhledávání a průzkum ložiska vyhrazeného nerostu pro vymezené nerosty a území. V takovém případě bylo povolení geologických prací vydáno zadavateli vybranému v tomto řízení.

V Praze dne 14. srpna 2001

JUDr. Jiří Šembera, CSc., v.r.
ředitel sekretariátu rozkladové komise

SDĚLENÍ**odboru legislativního Ministerstva životního prostředí**

Zhodnocení dopadu zákona č. 253/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby a o změně zákona č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, na zvláště chráněná území ve státním vlastnictví.

Ve Sbírce zákonů byl publikován zákon č. 253/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby a o změně zákona č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“).

Legislativní odbor se zabýval zhodnocením dopadu zákona na postavení zvláště chráněných území v České republice, které jsou ve státním vlastnictví, a dospěl k následujícím závěrům:

1. Ustanovení § 2 odst. 1 zákona písm. l) – dříve písm. k) zůstává beze změny. Podle tohoto ustanovení tedy nelze ze státního vlastnictví převádět pozemky v 1. a 2. zónách národních parků, v národních přírodních rezervacích a národních přírodních památkách.
2. Do § 2 odst. 3 bylo doplněno, že pozemky lze převádět, není-li převodci v příslušné lhůtě doručeno sdělení příslušného orgánu ve smyslu odstavce 2 tohoto ustanovení.

K tomu je nutno uvést, že nadále platí ust. § 19 zákona, kde se stanoví, že „tímto zákonem nejsou dotčeny zvláštní předpisy na úseku ochrany přírody a krajiny“, tj. zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Podle zákona č. 114/1992 Sb. tedy nadále trvá omezení převodu státních pozemků (s výjimkou restitucí) v těchto případech:

- a) Podle § 23 zákona č. 114/1992 Sb. nelze zcizit lesy, lesní půdní fond, vodní toky a vodní plochy na území národního parku, které jsou ve státním vlastnictví. To se vztahuje na všechny zóny národního parku.
 - b) Podle § 32 zákona č. 114/1992 Sb. nelze zcizit lesy, lesní půdní fond, vodní toky, vodní plochy a nezastavěné pozemky ve státním vlastnictví na území národní přírodní rezervace.
 - c) Podle § 33 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., lze jen se souhlasem Ministerstva životního prostředí zcizit nezastavěné pozemky v přírodní rezervaci.
 - d) Podle § 35 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb. nelze zcizit lesy, lesní půdní fond, vodní toky, vodní plochy a nezastavěné pozemky ve státním vlastnictví na území národní přírodní památky.
 - e) Podle § 36 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. lze jen se souhlasem Ministerstva životního prostředí zcizit nezastavěné pozemky ve státním vlastnictví na území přírodní památky.
 - f) Nadále platí § 61 zákona č. 114/1992 Sb. o předkupním právu státu (resp. Orgánů ochrany přírody) ve vybraných chráněných územích.
- 3) Souhlas Ministerstva životního prostředí k převodu pozemků v přírodních rezervacích a přírodních památkách podle výše uvedených ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. je souhlasem vydávaným podle zvláštního právního předpisu. V zákoně č. 114/1992 Sb. je obsažena úprava a rozsah tohoto souhlasu a kompetence Ministerstva životního prostředí k jeho vydávání. Nelze jej v žádném případě zaměňovat za sdělení orgánů státní správy podle § 2 odst. 2 zákona.
 - 4) Rovněž v § 22 odst. 5 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, je stanoveno, že smlouvy o převodu pozemků ve zvláště chráněných územích vyžadují schválení Ministerstvem životního prostředí. To platí pro případy, kdy převod zákon č. 114/1992 Sb. připouští.

Vzhledem k výše uvedenému rozboru právní úpravy je nutno zdůraznit, že nelze platně uzavřít smlouvy o převodu pozemků, které by nerespektovaly tato ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. To by bylo možno kvalifikovat jako obcházení zákona a bylo by nutno vymáhat nápravu soudní cestou.

JUDr. Jana Prchalová, v.r.
ředitelka legislativního odboru

Věstník MŽP vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10 - Vršovice, telefon (02) 6712 1111
● Vedoucí redaktor: JUDr. Jan Příbyl ● Lektoruje: PhDr. Petr Galuška ● Administrace a objednávky: ALQ Plus, s.r.o.
Dělnická 19, POB. 607, 170 00 Praha 7, tel.: 02/80 11 07, 02/80 11 44, linka 403, fax: 66 71 25 41 ● Roční předplatné
Věstník&Zpravodaj MŽP s přílohou EIA 400,-- Kč ● Roční předplatné samostatného Věstníku 350,-- Kč ● Sazba:
Bohuslav Křeček, polygrafická činnost ● Vytiskla tiskárna PB tisk Příbram ● Vychází 12x ročně
ISSN - tištěná verze 0862-9013
